Стратегія розвитку Луганської області до 2020 року

Сєвєродонецьк 2016

Підготовку проекту оновленої Стратегії здійснено Робочими групами, що були створені при Луганській обласній державній адміністрації, обласній військово-цивільній адміністрації за допомого Програми відновлення та розбудови миру ПРООН, за фінансової підтримки Європейського Союзу, Швейцарської Конфедерації, урядів Швеції та Японії. Погляди, висловлені в даній публікації, належать авторам і можуть не збігатись із офіційною позицією ПРООН в Україні, Європейського Союзу, Швейцарської Конфедерації, урядів Швеції та Японії.

Зміст:

1. ВСТУП 7
2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ 9
2.1.Географічне розташування, суміжні території 10
2.2. Ландшафтні особливості рельєфу, характеристика ґрунтів та гідрологія 12
2.3. Природно-ресурсний потенціал, кліматичні умови 14
2.4. Адміністративно-територіальний поділ та формування об'єднаних територіальних громад 17
2.5. Демографічна ситуація, ринок праці 20
2.6. Інфраструктура 22
2.7. Розвиток підприємницького середовища 26
2.8. Розвиток міст та сільських територій 27
2.9. Екологічна ситуація 28
2.10. Фінансово-бюджетна ситуація 31
3. АНАЛІЗ СИЛЬНИХ І СЛАБКИХ СТОРІН РЕГІОНУ, МОЖЛИВОСТЕЙ І ЗАГРОЗ (SWOT-АНАЛІЗ) ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРІВНЯЛЬНИХ ПЕРЕВАГ, ВИКЛИКІВ ТА РИЗИКІВ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ 32
3.1.Порівняльні переваги та завади розвитку Луганської області 34
3.2.Порівняльні переваги, виклики та ризики 40
4. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ, СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ 43
5. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ РОЗВИТКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО 2020 РОКУ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ 46
Стратегічна ціль 1. Відновлення критичної інфраструктури та послуг 47
Оперативна ціль 1.1. Відновлення і розбудова якісної інфраструктури та забезпечення її стабільного функціонування 48
Завдання 1.1.1. Забезпечити стале енергопостачання та підвищити рівень енергетичної безпеки 48
Завдання 1.1.2. Забезпечити стале, якісне та ефективне водо забезпечення та водовідведення 49
Завдання 1.1.3. Відновити транспортно-логістичну інфраструктуру та покращити транспортне сполучення 51
Оперативна ціль 1.2. Відновлення та розбудова систем з надання якісних і доступних державних та муніципальних послуг 52
Завдання 1.2.1. Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання медичних послуг 52
Завдання 1.2.2. Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання соціальних послуг 53
Завдання 1.2.3. Відновити регіональний архівний фонд та функціонування архівної системи 54
Завдання 1.2.4. Покращити доступ до якісних медичних, освітніх та соціальних послуг 56

Завдання 1.2.5. Покращити доступ до спортивної інфраструктури та підтримати розвиток спорту 57
Стратегічна ціль 2. Підвищення спроможності місцевої влади в умовах децентралізації та інформатизації 58
Оперативна ціль 2.1. Створення та посилення об'єднаних територіальних громад 58
Завдання 2.1.1. Підтримати процес створення об'єднаних територіальних громад та сприяти їх подальшому розвитку 58
Оперативна ціль 2.2. Посилення спроможності громад в питаннях управління комунальним майном 60
Завдання 2.2.1 Посилити спроможність громад у сфері управління водопровідно-каналізаційним господарством 60
Завдання 2.2.2 Посилити спроможність громад у сфері управління системами теплопостачання 62
Завдання 2.2.3 Посилити спроможність громад із забезпечення енергозбереження та підвищення енергоефективності 64
Оперативна ціль 2.3. Посилення спроможності громад у сфері надання якісних послуг населенню 66
Завдання 2.3.1. Посилити спроможність громад у сфері надання якісних соціальних послуг 66
Завдання 2.3.2. Посилити спроможність громад у сфері надання якісних послуг освіти 68
Завдання 2.3.3. Посилити спроможність громад у сфері надання правової допомоги та забезпечення громадської безпеки 70
Стратегічна ціль 3. Економічне відновлення та перехід до сталого розвитку 72
Оперативна ціль 3.1. Підвищення стійкості регіональної економіки та перехід до її сталого зростання 72
Завдання 3.1.1. Сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств регіону 74
Завдання 3.1.2. Створити необхідні передумови для інноваційного розвитку регіону, включаючи збереження, використання та розвиток наукового потенціалу 76
Завдання 3.1.3. Сприяти підвищенню продуктивності та ефективності сільського господарства 77
Завдання 3.1.4. Сприяти розвитку переробки сільськогосподарської продукції та розширення ринків її збуту 79
Завдання 3.1.5. Надати підтримку для розвитку малого бізнесу та сприяти самозайнятості населення, особливо вразливих груп, в тому числі жінок та молоді 81
Оперативна ціль 3.2. Покращання стану навколишнього природного середовища 82
Завдання 3.2.1. Розробити та впровадити ефективну систему поводження з побутовими та промисловими відходами 83
Завдання 3.2.2. Забезпечити охорону річок та зменшити рівень забруднення поверхневих джерел води 86
Завдання 3.2.3. Забезпечити протиерозійний захист ґрунтів та сприяти відновленню деградованих земель 88
Завдання 3.2.4. Забезпечити захист природо-заповідного фонду та лісового господарства 89
Завдання 3.2.5. Відновити систему екологічного моніторингу 91

Стратегічна ціль 4. Створення сприятливих умов для життя та побудова миру 92

Операційна ціль 4.1. . Підвищення рівня особистої та суспільної безпеки 92

Завдання 4.1.1. Створити безпечні умови для проживання та пересування територією 92

Завдання 4.1.2. Підвищити рівень соціальної згуртованості населення та забезпечити відкритий соціальний діалог на регіональному та місцевому рівнях 95

Завдання 4.1.3. Підтримати розвиток регіональних ЗМІ та вжити заходів для забезпечення інформаційної безпеки 96

Операційна ціль 4.2. Створення умов для реалізації принципу верховенства права, гендерної рівності та забезпечення захисту прав людини 97

Завдання 4.2.1. Сприяти розвитку громадянського суспільства та запровадженню механізмів громадського контролю за дотриманням принципу верховенства права 97

Завдання 4.2.2. Запровадити дієві механізми із захисту прав людини з урахуванням наслідків збройного конфлікту та їх впливу на населення регіону 99

Завдання 4.2.3. Посилити спроможність громад до інтеграції й забезпечення рівних можливостей для ВПО та інших вразливих груп населення, в тому числі жінок та молоді 100

Операційна ціль 4.3. Збереження та поширення історичного та культурного надбання Луганщини 101

Завдання 4.3.1. Підтримати заклади культури та розвиток мистецтв 101

Завдання 4.3.2. Популяризувати історичне та культурне надбання Луганщини 102

6. ЕТАПИ, МЕХАНІЗМИ, ІНСТИТУЦІЙНЕ, ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ 103

7. МОНІТОРИНГ ТА ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ 108

ДОДАТОК 1. 112
Цілі та завдання оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року

ДОДАТОК 2. 114
Узгодженість стратегічних та оперативних цілей оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року) з стратегічними/ оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року

ДОДАТОК 3. 117
Прогнозні показники реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року)

ДОДАТОК 4. 118
Опис процесу стратегічного планування

ДОДАТОК 5. 121
Перелік державних, громадських установ і міжнародних організацій, які брали участь в оновленні Стратегії

Перелік скорочень

СНІД	Синдром набутого імунодефіциту
АТО	Антитерористична операція
ГО	Громадські організації
ЄБРР	Європейський банк розвитку та реконструкції
ЄС	Європейський союз
Гкал/год	Гігакалорії на годину
ГІС	Геоінформаційні системи
ВРП	Валовий національний продукт
ВІЛ	Вірус імунодефіциту людини
МБРР	Міжнародний банк розвитку та реконструкції
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
ISO	Міжнародна організація зі стандартизації
кВ	Кіловольт
кВт	Кіловат
МВт	Мегават
ТПВ	Тверді побутові відходи.
НКРЕКП	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
SWOT-аналіз	Аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз
ПРООН	Програма розвитку ООНв Україні
UNICEF	Дитячий фонд ООН в Україні
ЮНМАС	Служба ООН з розмінування

Вступ

Протягом останніх двох років у Луганській області відбулось різке погіршення соціально-економічного стану, що суттєво змінило ситуацію в усіх сферах суспільного життя. Наслідки збройного конфлікту торкнулись кожного з мешканців області.

Значно погіршився рівень життя населення. В області спостерігались такі негативні явища, як економічний занепад та зростання безробіття внаслідок закриття підприємств, розриву економічних зв'язків, фізичного знищення виробничих потужностей, руйнування житлового фонду, соціальної інфраструктури та систем життєзабезпечення, руйнування фінансової, банківської сфери, транспортної інфраструктури, систем зв'язку, комунікацій тощо. Внаслідок конфлікту було порушено систему управління регіоном, на відновлення якої були спрямовані заходи з вимушеної евакуації державних органів влади, медичних, освітніх та соціальних установ та налагодження їх роботи на нових місцях. Суттєву допомогу області для подолання кризових явищ було надано центральними

Суттєву допомогу області для подолання кризових явищ було надано центральними органами державної влади та міжнародним співтовариством.

органами державної влади та міжнародним співтовариством. Наразі систему управління відновлено, що відкриває нові перспективи для виконання стратегічних завдань розвитку – відновлення Луганщини, відбудова її виробничої та соціальної інфраструктури, інтеграція області до єдиного загальноукраїнського економічного, інформаційного, політичного та культурного простору.

Актуальність розроблення нової Стратегії зумовлена гострою потребою у комплексному підході до послідовного виконання стратегічних завдань, спрямованих на відновлення соціально-економічної інфраструктури та подальший сталий розвиток регіону. Метою Стратегії є підвищення якості життя населення шляхом відбудови якісної інфраструктуру та забезпечення стійкого та динамічного розвитку економіки регіону.

Оновлена Стратегія розвитку Луганської області на період до 2020 року (далі – Стратегія) розроблена на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 року № 2850-IV відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385 та досвіду реалізації базової Стратегії регіонального розвитку Луганської області на період до 2020 року.

Стратегія визначає систему взаємовідносин між різними рівнями влади для координації зусиль всіх зацікавлених сторін щодо управління змінами у всіх сферах суспільного життя. Нова державна політика децентралізації відкриває нові можливості для територіальних громад щодо залучення додаткового фінансування та реалізації регіональних проектів розвитку, які мають стати своєрідними «точками зростання».

Стратегію спрямовано на розкриття економічного потенціалу області, збільшення продуктивності її економіки, прибутковості місцевого бізнесу та рівня доходів населення. Стратегія базується на принципах збалансованого розвитку, що враховує інтереси населення, бізнесу і влади (регіональної/місцевої). Реалізація Стратегії забезпечить соціально-економічну стабільність в регіоні.

Головним розробником Стратегії є Луганська обласна військово-цивільна адміністрація. Участь у розробленні Стратегії брали Програма розвитку ООН та інші міжнародні організації, провідні наукові установи та громадські організація (список наведено у Додатку 5).

Загальні положення

2.1 Географічне розташування, суміжні території

Луганська область розташована на сході України у басейні середньої течії річки Сіверський Донець. Максимальна відстань з півночі на південь складає 275 км, із заходу на схід – 170 км, площа – 26,7 тис. кв. км (4,4% території України). На півдні межує з Білгородською та Воронезькою областями, сході та півдні – Ростовською областю Російської Федерації, південно-заході – Донецькою, північно-заході – Харківською областями України.

Територія Луганської області представляє смугасту рівнину із середніми відмітками 150-200 м заввишки. Низини розташовуються в основному у долині річки Сіверський Донець.

Герб
Луганської області

Прапор
Луганської області

4,4 %
території України

275 км
максимальна відстань
з півночі на південь

170 км
максимальна відстань
із заходу на схід

Рис. 1.
Розташування, флаг та герб Луганської області

Площа області:

26,7 тис. км²

4,4 %
території України

2.2 Ландшафтні особливості рельєфу, характеристика ґрунтів та гідрологія

Ландшафтний покров Луганської області складають чорноземи, що сформувалися в результаті дернового процесу ґрунтоутворення, який розвивається під лугово-степовою рослинністю. Щорічне формування надземної та підземної маси рослинного походження та її розкладання в умовах недостатньої вологи обумовлюють значну кількість гумусу, глибина якого варіюється від 50 до 130 см.

Для Луганської області характерні два типи ландшафтів – степовий та лісовий. Ліса займають 8,6% території області та розповсюджені вкрай нерівномірно. Основні масиви лісу знаходяться у басейнах річок Сіверський Донець та Айдар (Кремінський та Станично-Луганський райони). Більш ніж 250 тис. га складають штучні ліси, представлені полезахисними полосами, захисні ліси та зелені смуги навколо крупних міст. Найбільшу площу займають степи, які складають понад 87% території області.

50-130 см
глибина гумусу

8,6 %
території області займають ліса

250 тис. га
складають штучні ліси

87%
території області займають степи

Рис. 2.
Грунти Луганської області

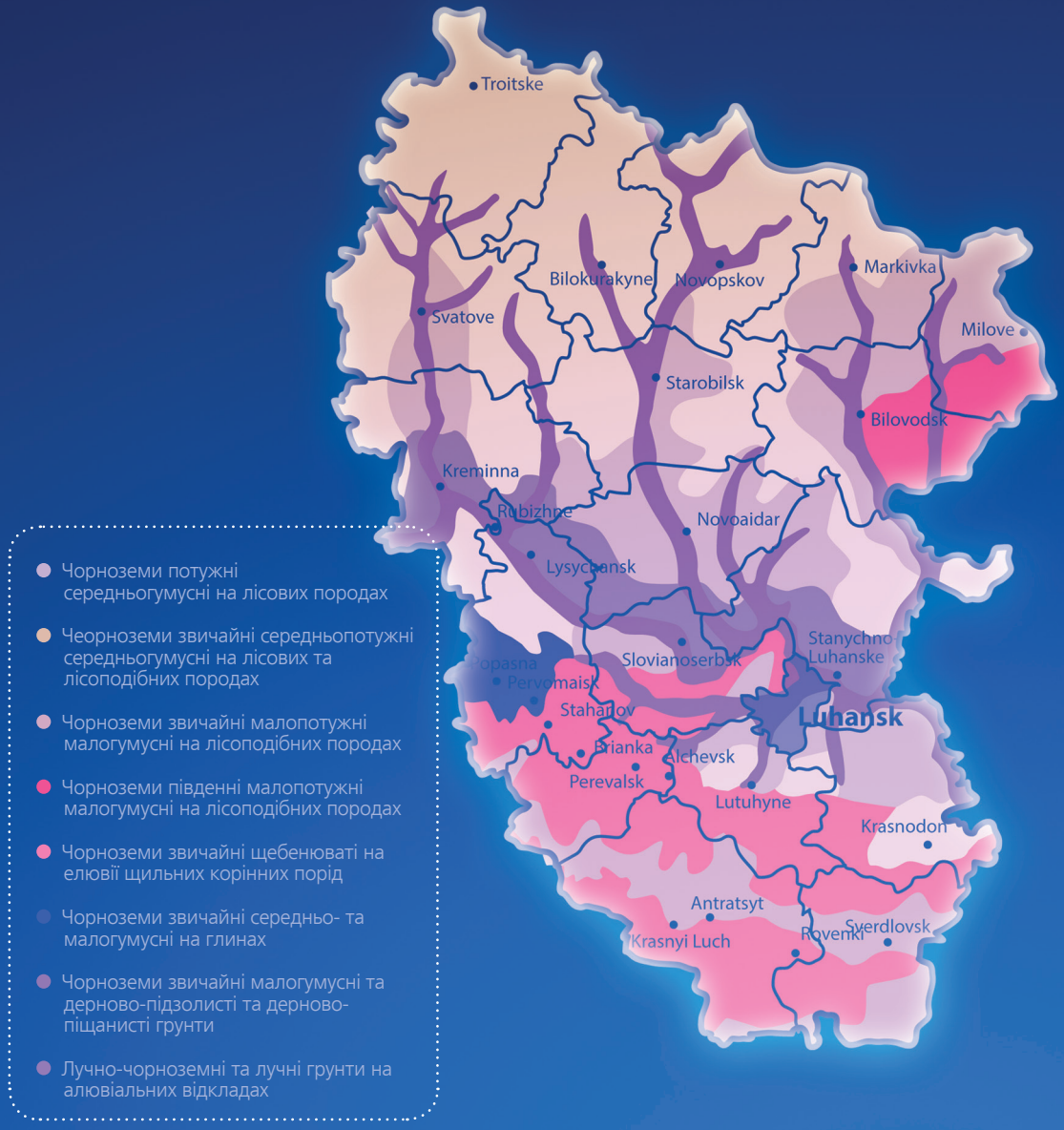

2.3 Природно-ресурсний потенціал, кліматичні умови

Земельні ресурси Луганської області складають 2668,3 тис. га, у тому числі сільськогосподарські угіддя – 1908,7 тис. га. За якісною характеристикою орні ґрунти Луганської області діляться на чотири категорії: гарні родючі ґрунти – 37%; ґрунти середньої родючості – 47%; ґрунти слабкої родючості – 13%; низькородючі або неродючі ґрунти – 3%. Останніми роками в процесі безсистемного використання земель та відсутності ефективних заходів щодо їх відновлення земельні угіддя стають низькопродуктивними та з невисокою якістю рослин (як харчової так і кормової спрямованості). Загальна площа території області, яка вкрита лісом, становить 339,6 тис. га.

Луганська область представлена широким комплексом різноманітних видів мінеральної сировини.

Природний газ

В області розвідані та експлуатуються 10 родовищ природного газу, запаси якого складають:

9076 млн. м³

конденсату:

151 млн. м³

2668,3 тис.га

земельні ресурси області, з яких

1908,7 тис.га

сільськогосподарські угіддя

На підконтрольній українській владі території розвідані 78 родовищ з запасами:

- камінь будівельний 9061,2 тис. м³;
- сировина цегельно-черепична 27004, 2 тис. м³;
- пісок будівельний 107133,5 тис. м³;
- сировина керамзитова 16829,9 тис. м³;
- крейда 15005,0 тис. тонн;
- глина 9706,4 тис. тонн;
- вохра 261,7 тис. тонн.

Біологічні і природні ресурси

Біологічні і природні ресурси зосереджені в степових, лугових і лісових біоценозах, а також водних екосистемах. В області знаходиться близько 42 тис.га хвойних, 49 тис. га твердолистяних і 9 тис. га м'яколистяних лісів. Їх розповсюдження пов'язано переважно з долинами річок і балок. Крім того, в області створені лісосмуги. Біоценози, що частково збереглися, багаті лікарськими рослинами. Також перспективними є біоценози, які створюються людиною в замкнутих водоймищах і використовуються при відтворюванні популяції риби. Природні ресурси в межах регіону дуже різноманітні. Так, наземні і підземні пустки, що виникають при розробці корисних копалин, можуть використовуватися для складування і поховання різних матеріалів.

42 тис.га
хвойних лісів

49 тис.га
твердолисних лісів

9 тис.га
м'яколистяних лісів

Загальна площа території області, яка вкрита лісом 339,6 тис. га.

Водні ресурси

Водні ресурси області – це річки, озера, ставки та водосховища. Головною водною артерією є річка Сіверський Донець, який перетинає область з північного заходу на південний схід. Загальна протяжність річки – 1053 км, в межах області розташована її середня частина – 265 км, площа водозабору якої складає 24640 км2. Басейн річки Сіверський Донець розділений на правобережну та лівобережну частини. Загалом територією області протікає біля 122

річок загальною протяжністю 4556 км, у тому числі 6 річок – більше 100 км. Середня густота річної сітки складає 0,22 км/км^2, але розташована вона нерівномірно: середня густота лівобережних приток – 0,9-0,19 км/км^2 (р.Красна, Жеребець, Айдар, Євсуг, Деркул, Борова), а правобережних – 0,18-0,36 км/км^2 (Лугань, Луганчик, Вільховка, Біла, Велика Кам'янка тощо). Озер в області небагато, за своїм походженням вони, як правило, складають залишки старих русел річок. В області створено низку штучних ставків та водосховищ загальним об'ємом 278 млн м^3 із сумарною площею дзеркала 8234 га. Підземні води мають велике значення. Вони слугують джерелом для багатьох річок та озер, використовуються у господарчій діяльності та для забезпечення потреб населення.

122
річок, з яких

6
протяжністю більше 100 км

0,22 км/км^2
середня густота річної сітки

Одним з основних природних багатств області є запаси столових та бальнеологічних мінеральних вод.

Клімат

Клімат Луганської області формується під впливом порівняно великої кількості сонячної радіації, домінування континентального повітря помірних широт та відстані від океанів та морів. Клімат характеризується доволі жарким літом із засухою та помірно холодною зимою із нестійкими сніжними покровами. Середня температура липня +21С, середня температура січня -7С. Річна кількість опадів складає 400-500 мм.

+21 °C
середня темпаратура липня

-7 °C
середня темпаратура січня

2.4 Адміністративно-територіальний поділ та формування об'єднаних територіальних громад

Адміністративний устрій Луганської області: 18 адміністративних районів, 37 міст, у тому числі 14 міст обласного підпорядкування, 315 селищ (у т.ч. міського типу), 782 села.

За територіальним поділом область займає 4,4% території країни та ділить разом з Вінницькою та Донецькою областями 10 місце, за чисельністю наявного населення – 7 місце (5,0%).

З 2014 року значна кількість населених пунктів області, належать до територій, які непідконтрольні українській владі. Перелік таких населених пунктів визначений Законом України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», постановами Верховної Ради України від 17.03.2015 № 252-VIII «Про визначення окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької

18
адміністративних районів

37
міст, у тому числі

14
міст обласного підпорядкування

315
селищ

782
села

та Луганської областей, в яких запроваджується особливий порядок місцевого самоврядування» та від 17.03.2015 № 254-VIII «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями».

Відповідно до Перспективного плану формування територій громад Луганської області, затвердженого розпорядженням КМУ від 05.08.2015 № 833-р із змінами, внесеними згідно з розпорядженням КМУ від 13.01.2016 № 8-р, в Луганської області мають бути створені 24 спроможні територіальні громади (на території, підконтрольній українській владі).

Однак станом на листопад 2016 року у Луганській області створено лише дві об'єднані територіальні громади, а саме:

1. **Білокуракинська**
   - Білокуракинська селищна
   - Нещеретівська
   - Бунчуківська
   - Олександропільська
   - Лизинська
   - Олексіївська
   - Курячівська
   - Дем'янівська сільські ради

2. **Новопсковська**
   - Новопсковська селищна
   - Осинівська сільська ради

в Луганської області
мають бути створені

24

спроможні територіальні
громади

(на території, підконтрольній
українській владі).

Луганська область

2.5 Демографічна ситуація, ринок праці

Чисельність населення на 1 січня 2016 р. становить 2200,8 тис. осіб (5,2% від населення України), у тому числі міське населення – 1910,3 тис. осіб (86,8%), сільське – 290,5 тис. осіб (13,2 %). Кількість чоловіків складає 1007,0 тис. осіб (45,8%), жінок – 1193,8 тис. осіб (54,2%).

Щільність населення – 82,6 осіб на 1 кв. кілометр.

Упродовж 2015 року чисельність населення області зменшилася на 14,6 тис. осіб (2014 рік – 2220,0 тис. осіб). Порівняно з 2014 роком показник народжуваності зменшився на 46,7%, рівень смертності – на 63,6%.

Природне скорочення населення становило 9,1 тис. осіб, що на 19,5% менше, ніж у 2014 році. У зв'язку з проведенням антитерористичної операції, продовжується міграційний відтік працездатного населення в інші регіони України та вимушений переїзд населення на території, які підконтрольні українській владі. Міграційний рух у порівнянні з 2014 роком зменшився на 30,9% та склав 5,6 тис. осіб.

Луганська область – одна з самих поліетнічних областей України, де проживають представники понад 100 національностей, зокрема українців – 58%, росіян – 39%.

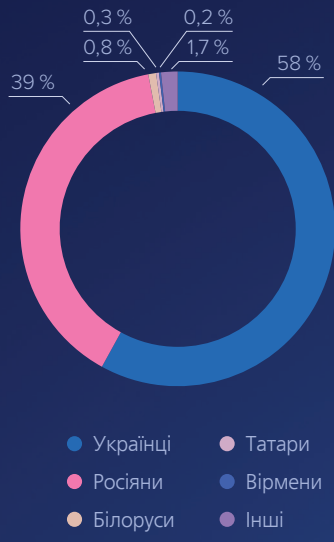

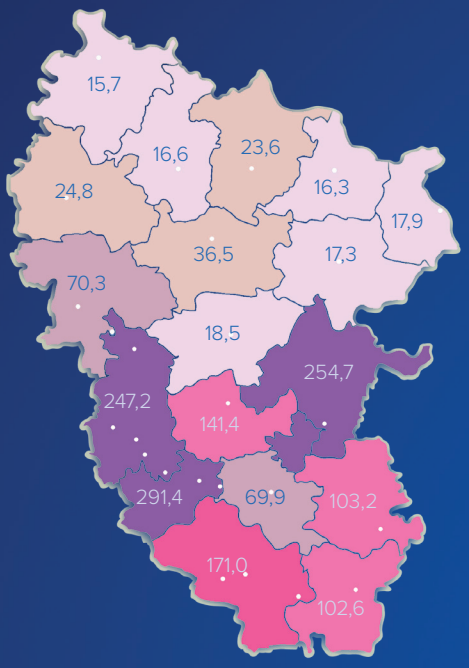

2200,8 тис.

чисельність населення

5,2 %

від населення України

Ринок праці Луганської області перебуває під впливом соціально-економічної ситуації в країні.

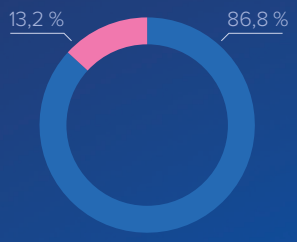

- міське населення 1910,3 тис. осіб
- сільське населення 290,5 тис. осіб

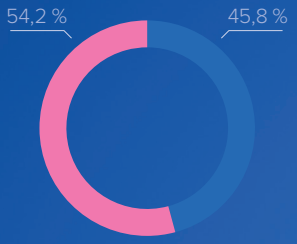

- чоловіки 1007,0 тис. осіб
- жінки 1193,8 тис. осіб

Військові дії та фінансова криза, безперечно, впливають на зменшення в Україні рівня зайнятості та зростання рівня безробіття (визначених за методологією Міжнародної організації праці).

Так, у середньому, за 2015 рік рівень зайнятості населення по Луганській області склав 54,6% (чисельність зайнятого населення по Луганській області протягом січня-грудня 2015 року становила 306,3 тис. осіб.), рівень безробіття – 15,6%.

Ситуація на ринку праці Луганщини характеризується постійним попитом на робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (27,9%), кваліфікованих робітників з інструментом (13,6%), працівників сфери торгівлі та послуг (9,8%) та професіоналів (10,2%).

Середньомісячна заробітна плата штатних працівників, без урахування частини зони проведення антитерористичної операції, за січень-грудень 2015 року становила 3427 грн, що у 2,5 рази вище рівня мінімальної заробітної плати (з 01.10.2015 – 1378 грн). Розмір заробітної плати порівняно з січнем-груднем 2014 року збільшився на 1,5%. Індекс реальної заробітної плати у січні-грудні 2015 року порівняно з відповідним періодом попереднього року становив 71,7%.

2.6 Інфраструктура

Луганська область до початку проведення антитерористичної операції мала значний економічний потенціал і входила до п'ятірки найбільш потужних промислово-економічних регіонів України.

Внаслідок збройного конфлікту на території області було пошкоджено інфраструктуру (транспортну, енергетичну, промислову, зв'язку та соціальну).

Станом на 01.01.2016 року на території, яка підконтрольна українській владі, здійснює виробничу діяльність 489 промислових підприємств (48,0% від загальної кількості промислових підприємств до початку проведення антитерористичної операції), з них 9 – великих, 99 – середніх та 381 мале.

Індекс промислової продукції у січні-грудні 2014 року порівняно з відповідним періодом 2013 року становив 58,0%. Індекс промислової продукції у січні-грудні 2015 року порівняно з січнем-груднем 2014 року становив 34,0%.

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-грудень 2014 року становив 45,4 млрд грн, що на 22,3 млрд грн менше ніж у відповідному періоді минулого року (67,7 млрд грн). Від загальнодержавного обсягу реалізованої продукції цей показник складає 3,8%, за цим показником область посідає 8 місце серед регіонів України (у 2013 році – 5 місце). Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-грудень 2015 року становив 24,8 млрд грн, що складає 1,7% від загальнодержавного.

489

промислових підприємств

9	99	381
великих	середніх	малих

34,0%

індекс промислової продукції у 2015 році порівняно з 2014 роком

24,8

млрд грн

обсяг реалізованої промислової продукції у 2015 році, що складає

1,7 %

від загальнодержавного

Переробна промисловість

До підприємств основного кола статистичної звітності з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення відносяться ПрАТ «ЛИНІК» та ПАТ «АМК». У 2015-2016 роках ПрАТ «ЛИНІК» промислова продукція не вироблялася, наразі ведуться роботи щодо відновлення виробництва поліпропілену (ремонт технічного обладнання, апаратів, трубопроводів тощо). У 2015 році ПАТ «АМК» – основне підприємство галузі – виробило лише 623,5 тис. тонн прокату (26,9% до минулого року), у натуральному вираз обсяг коксу склав 1058,5 тис. тонн (55,1% порівняно з 2014 роком). Товарної продукції було вироблено на суму 3384,5 млн грн.

Реалізація продукції у 2015 році склала 4798,4 млн грн. Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 19,3%.

Фактично усе металургійне виробництво на цей час знаходиться на непідконтрольній українській владі території, галузь представлено незначною кількістю металообробних підприємств, питома вага яких не перевищує 0,8%.

Практично все виробництво хімічних речовин і хімічної продукції також зосереджено на підконтрольній українській владі території. Основними підприємствами галузі є: ПрАТ «Сєвєродонецьке об'єднання «Азот», ТОВ СП «Укрзовніштрейдінвест», ТОВ «Рубіжанський трубний завод», ДП «Хімічний завод «Південний», РКХЗ «Зоря», ТОВ НВП «Зоря».

Реалізація продукції у 2015 році склала 2,0 млрд грн. Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 8,2%.

Провідні підприємства галузі машинобудування – ПАТ «Стахановський вагонобудівний завод», ПАТ «Луганськтепловоз», ПрАТ «НВЦ «Трансмаш», та ряд інших, на цей час залишилися на непідконтрольній українській владі території, що унеможливлює своєчасність отримання звітності.

Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 5,3%.

На підконтрольній території в галузі текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів працюють лише ТОВ ВТФ «Шарм» м. Лисичанськ, ФОП Смалій (ТОВ «Смалій»)

м. Рубіжне, ФОП Місюренко (ТОВ «Рубіжанська панчішна мануфакту-

ра») та інші малі підприємства.

Реалізація продукції у 2015 році склала 76,2 млн грн. Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 0,3%.

Основне підприємство галузі виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність, яке виробляє 90,0% обсягів товарної продукції – ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат».

Реалізація продукції у 2015 році склала 2,4 млн грн. Частка в структурі реалізації промислового виробництва – 9,5%.

Добувна промисловість

На території підконтрольній українській владі працюють лише 4 шахти ПАТ «Лисичанськвугілля» та 4 із 7 шахт ДП «Первомайськвугілля» які добувають вугілля марок «Г», « Д» та «ДГ».

Основними проблемами підприємств вугільної промисловості є:

- відсутність дотацій на технологічне оновлення та розвиток, проведення підготовчих робіт по розробці нових видобувних дільниць;
- можливість підтоплення діючих шахт «Золоте», «Карбоніт», «Гірська» внаслідок перетоку шахтних вод з шахти «Первомайська», яка залишилася на тимчасово окупованій території.

У січні-грудні 2015 видобуто 911,6 тис. тонн вугілля, що становить 63,5% від планового завдання (на 6,9 тис. тонн менше ніж у відповідному періоді 2014 року):

- ПАТ «Лисичанськвугілля» – 545,8 тис. тонн (75,8% від планового завдання, на 99,2 тис. тонн менше ніж у 2014 році);
- ДП « Первомайськвугілля» – 365,8 тис. тонн (51,2% від планового завдання, на 92,3 тис. тонн більше ніж у 2014 році).

За січень-грудень 2015 року вугледобувними підприємствами реалізовано вугільної продукції на суму 572,3 млн грн, що на 338,7 млн грн більше ніж у 2014 році. Частка в структурі реалізації промислової продукції області – 21,8%.

Електроенергетика

Електроенергетичну галузь економіки області представляють:

- енергогенеруючі підприємства: ВП «Луганська ТЕС» ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДП «Сєвєродонецька ТЕЦ», блок-станції підприємств (ПАТ «Рубіжанський картонно-тарний комбінат», ПАТ «Алчевський коксохімзавод», ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Зоря», які виробляють електроенергію для власних потреб);
- енерготранспортуюче підприємство: Бахмутські магістральні електричні мережі;
- енергопостачальні підприємства: ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання» та Луганська філія ДП «Регіональні електричні мережі».

Свою діяльність підприємства галузі здійснюють у рамках оптового ринку електроенергії України.

Через розташування Луганської ТЕС в зоні бойових дій відбулося пошкодження значної кількісті ліній електромереж (на балансі підприємства 20 повітряних ліній, з них 8 – 110 кВ та 12 – 220 кВ; у робочому стані залишилися лише 10 ліній – 5 ліній 220 кВ та 5 ліній 110 кВ й обладнання, на станції з 6 енергоблоків 4 знаходяться в роботі з видачею навантаження 480 МВт/добу).

За січень-грудень 2015 року всіма генеруючими потужностями області вироблено 2829,7 млн кВт електроенергії, що складає 48,7% від рівня до 2014 року (5810,8 млн кВт).

Газова промисловість

ПАТ «Луганськгаз» є суб'єктом природної монополії на ринку розподілу природного, нафтового і газу (метану).

Протягом січня-грудня 2015 року видобуто на газоконденсатних родовищах області 272,2 млн м3 природного газу, що на 54,0% менше, ніж у відповідному періоді 2014 року, за рахунок закритих родовищ, які територіально залишилися на непідконтрольній українській владі території. Відповідно до інформації ПАТ «Луганськгаз», господарським комплексом області за січень-грудень 2015 року спожито 515,9 млн м3 природного газу. Різниця між споживанням та власним видобутком – 243,7 млн м3, або 47,2%.

Планування території регіону чи його окремих частин з огляду на поточну ситуацію вбачається недоцільним. Опис особливостей соціально-економічного розвитку в динаміці за останні п'ять років є ускладненим, оскільки статистичні дані за п'ять років не є співставними.

2.7 Розвиток підприємницького середовища

Малими та середніми підприємствами у 2015 році реалізовано продукції (товарів, послуг) без ПДВ на суму 17708,2 млн грн, що складає 54,8% від загального обсягу реалізованої продукції області. Порівняно з 2014 роком (19177 млн грн) цей показник зменшився на 7,7%.

17708,2
млн грн.
реалізовано продукції малими та середніми підприємствами у 2015 році

11064,4 млн грн. ▼
2015
13162,1 млн грн.
2014

Середніми підприємствами реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 11064,4 млн грн, що майже на 16,0% менше від показника попереднього року (13162,1 млн грн).

6643,8 млн грн. ▲
2015
6014,9 млн грн.
2014

Малі підприємства збильшили обсяг реалізації на 10,5% (6643,8 млн грн) порівняно з 2014 роком (6014,9 млн грн).

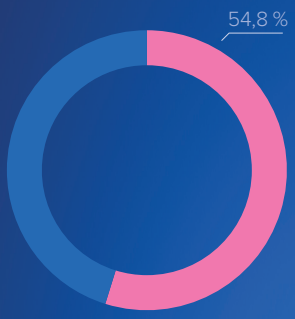

від загального обсягу реалізованої продукції області

2.8
Розвиток міст та сільських територій

Проведення антитерористичної операції на території Луганської області вплинуло також і на розвиток міст та сільських територій. В області сконцентровано 1908,7 тис. га земель сільськогосподарського призначення, або 4,6% до загальної площі сільськогосподарських угідь України, у т.ч. ріллі – 1277,1 тис. га, або 3,9% ріллі України. На територіях підконтрольних українській владі знаходиться 1281,9 тис. га земель сільськогосподарського призначення, з них ріллі – 895,7 тис. га, 10,6 тис. га земель сільськогосподарського призначення підлягають розмінуванню (Новоайдарський, Попаснянський, та Станично-Луганський райони).

Виробництво сільськогосподарської продукції, на підконтрольних українській владі територіях здійснюють 964 агропромислових формувань та понад 45,2 тис. особистих селянських господарств.

Для продовольчої безпеки області важливо забезпечити роботу харчової промисловості, що є заключною ланкою у виробництві продовольчої продукції. Спостерігається зниження обсягів виробництва майже всіх продуктів харчування, через проведення бойових дій. Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва у січні-грудні 2015 року (порівняно з січнем-груднем 2014 року) становив 80,4%.

Причинами зменшення обсягів виробництва є втрата внутрішнього ринку збуту на території непідконтрольній українській владі, зниження платоспроможності населення та порушення транспортної інфраструктури.

1908,7
тис. га
земель сільськогосподарського призначення

1277,1 тис. га
з яких – ріллі

1281 тис. га
земель сільськогосподарського призначення знаходиться на території, підконтрольній українській владі

895,7 тис. га
з яких – ріллі

10,6 тис. га
земель сільськогосподарського призначення підлягають розмінуванню

964
агропромислових формувань та понад 45,2 тис особистих селянських господарств здійснюють виробництво сільськогосподарської продукції

2.9 Екологічна ситуація

Стан навколишнього середовища Луганської області визначається специфікою регіонального розвитку, характерною для промислових регіонів України. Основними причинами погіршення якості навколишнього середовища є: високе техногенне навантаження, обумовлене надмірною концентрацією виробництва, включаючи переважно екологічно небезпечне виробництво; довготривале і безперервне виснаження та навантаження на природні комплекси, що викликає скорочення природно-ресурсного потенціалу, а в деяких випадках його деградацію; використання застарілих технологій та обладнання; висока ресурсо- та енергоємність виробництва, що зумовлює накопичення значної кількості відходів; забруднення ґрунтів, повітряного і водного басейнів; скорочення біологічного різноманіття тощо.

Також ці чинники обумовлюють підвищення ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, деградацію природних комплексів, що становить загрозу екологічній безпеці Луганської області. Близько 70% населення області проживає в умовах перевищення гранично допустимих концентрацій за змістом токсичних речовин в атмосферному повітрі. Валові викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря складають в середньому 550 тис. тонн на рік.

За видами економічної діяльності обсяги викидів в атмосферне повітря розподіляються таким чином: енергетика – 29,7% від валового обсягу викидів по області; переробна промисловість – 32%; металургія – 19,8%; нафтова промисловість – 6,2%, хімічна промисловість – 3%.

550 тис. тонн. на рік

валові викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

70 %

населення області проживає в умовах перевищення гранично допустимих концентрацій токсичних речовин в атмосферному повітрі

Обсяги викидів в атмосферне повітря за видами економічної діяльності:

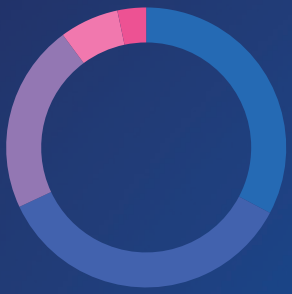

- енергетика 29,7%
- переробна промисловість 32%
- металургія 19,8%
- нафтова промисловість 6,2%
- хімічна промисловість 3%

Луганська область

Основними забруднювачами водних об'єктів є промислові підприємства, якими скидається до 500 тис. тонн шкідливих речовин, у тому числі до 400 тис. тонн підприємствами вугільно-видобувного комплексу.

Зі зворотними водами підприємств житлово-комунальної сфери надходить понад 90 тис. тонн забруднюючих речовин (близько 25%). Це обумовлено значним фізичним та моральним зносом основних фондів, відсутністю систем доочистки, постійним порушенням вимог експлуатації очисних споруд. Підземні води також зазнають значного техногенного впливу від фільтрації поверхневих вод із забруднених ґрунтів.

Якісний стан значної частини земель області оцінюється як незадовільний, що пов'язано зі зниженням родючості, виснаженням і деградацією ґрунтів. Аналіз зміни вмісту гумусу свідчить, що його запаси в орному шарі чорноземних ґрунтів за 30-річний період знизились на 10%. Відходи виробництва та споживання є однією з найбільш серйозних проблем у забезпеченні екологічної безпеки області.

Обсяг накопичених відходів становить 1,4 млрд тонн, що займають площу понад 3,5 тис. га. Щороку утворюється в середньому 4 млн тонн відходів, у тому числі близько 20 тис. тонн токсичних. Переробці або утилізації піддаються не більше 12% відходів. Необхідне посилення заходів із санітарної очистки та благоустрою міських територій. Фактори середовища та умови проживання людини у поєднанні із соціальним та економічним станом суспільства істотно впливають на рівень захворюваності населення та тривалість життя. Негативний вплив на навколишнє середовище техногенного та природного характеру посилюється проблемами недостатнього державного регулювання охорони навколишнього середовища та використання природних ресурсів.

Існуючий економічний механізм у сфері охорони навколишнього середовища і природокористування не забезпечує стимулювання природоохоронної діяльності господарюючих суб'єктів. Це стосується, насамперед, низьких нормативів з оплати за негативний вплив на навколишнє середовище, неадекватне розподілення надходжень екологічного податку до екологічних фондів.

2.10 Фінансово-бюджетна ситуація

Фінансовий результат підприємств від звичайної діяльності до оподаткування у 2015 році склав 51543,1 млн грн збитку, що на 4947,4 млн грн більше показника за відповідний період попереднього року (у 2014 році – 46595,7 млн грн збитку).

Прибутковими підприємствами, частка яких у загальній кількості становила 76,1% (2014 рік – 68,1%), за 2015 рік отримано 3038,0 млн грн прибутку, що на 1157,7 млн грн більше показника 2014 року (1880,3 млн грн).

Збиткових підприємств у загальній кількості працювало 23,9% (2014 рік – 31,9%), ними отримано 54581,1 млн грн збитків, що на 6105,1 млн грн більше показника 2014 року (48476,0 млн грн збитку).

Найбільші збитки залишаються у таких галузях, як хімічна та нафтохімічна, вугільна промисловість, металургія, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції, житлово-комунальне господарство.

Проведення моніторингу є ускладненим внаслідок обєктивних причин, оцінку результативності реалізації діючої регіональної стратегії здійснити неможливо з огляду на зміни території області внаслідок збройного конфлікту.

Збитки за 2015 рік:

51543,1 млн грн. ▲
2015

46595,7 млн грн.
2014

Прибуток за 2015 рік прибутковими підприємствами:

3038,0 млн грн. ▲
2015

1880,3 млн грн.
2014

Частка прибуткових підприємств у загальній кількості в 2015 році

76,1%

Аналіз сильних і слабких сторін регіону, можливостей і загроз (SWOT-аналіз) та характеристика порівняльних переваг, викликів та ризиків перспективного розвитку регіону

Ідентифікацію сучасних проблем розвитку Луганської області було здійснено шляхом визначення порівняльних переваг (сильних сторін та можливостей) і завад (слабких сторін та загроз), що стало підґрунтям для проведення SWOT-аналізу.

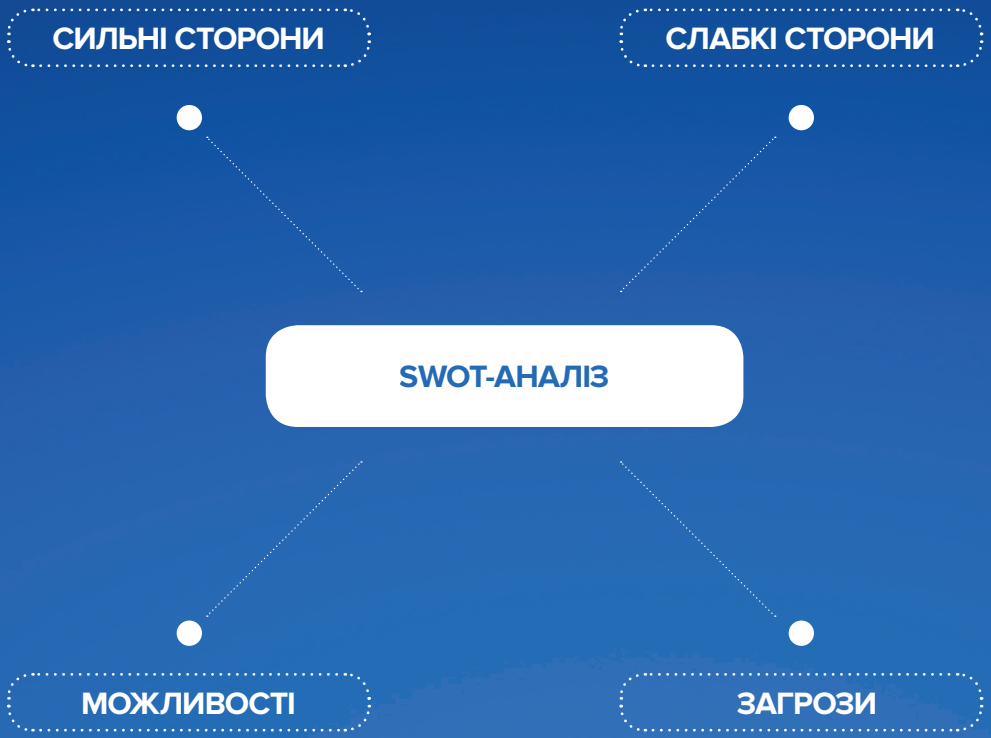

3.1
Порівняльні переваги та завади розвитку Луганської області

СИЛЬНІ СТОРОНИ

1. Наявність сировинної бази корисних копалин (родовища газового вугілля, будівельних матеріалів тощо).

2. Обласні освітні, медичні та соціальні заклади з надання високоспеціалізованої допомоги були перереєстровані та переміщені на території, підконтрольній українській владі, поступово здійснюється відновлення їх діяльності.

3. Висока концентрація спеціалістів та фахівців, які переїхали із обласними службами, закладами та установами.

4. Наявність хімічного науково- виробничого кластера (в м. Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Рубіжне зосереджені промис-лові підприємства з виробниц-тва хімічних речовин і хімічної продукції, продуктів нафто перероблення; науково-дослід-ні організації та установи).

5. На території, підконтрольній українській владі, продовжують свою господарську діяльність промислові і переробні регіональні підприємства.

6. На територіях, підконтрольних українській владі, знаходиться 1281,9 тис. га земель сільськогосподарського призначення, з них 70% ріллі.

7. Велика кількість виробників сільськогосподарської продукції (агропромислові формування, фермерські господарства, особисті селянські господарства).

8. Наявність середньоспеціальних та вищих навчальних закладів з технічними та гуманітарними напрямками підготовки (Східноукраїнський національний університет ім. В.Даля продовжує свою освітню та наукову діяльність в м. Сєвєродонецьк, Луганський національний університет ім.Тараса Шевченка – в м. Старобільськ, Донбаський державний технічний університет – в м. Лисичанськ).

9. Присутність міжнародних та гуманітарних місій в регіоні.

СЛАБКІ СТОРОНИ

1. Наявність тимчасово окупованих територій (включи обласний центр, м. Луганськ та 11 міст обласного значення).

2. Часткова або повна втрата матеріально-технічної бази обласних служб, установ та закладів, поточної та архівної інформації.

3. Ускладнене транспортно-логістичне сполучення для населення та суб'єктів господарювання (поганий стан дорожньої інфраструктури, відсутність з'єднання між двома залізничними гілками).

4. Енергопостачання північних районів Луганщини та мм. Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Рубіжне здійснюється за резервною схемою (із-за пошкодження ліній електромереж внаслідок проведення бойових дій Луганську область було від'єднано від енергетичної системи України).

5. Порушено систему водопостачання в окремих районах області (зона обслуговування ОКП «Луганськвода»).

6. Збиткова діяльність комунальних підприємств водопровідно-каналізаційного та теплового господарства.

7. Незбалансований розвиток північних та південних районів області: промислові підприємства зосереджені у містах Сєвєродонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кремінна; в північних районах області зосереджені сільськогосподарські компанії та невеликі переробні підприємства харчової промисловості.

8. Порушені традиційні економічні зв'язки між виробничими підприємствами регіону та споживачами їх продукції.

9. На підприємствах використовується морально застаріле на енергоємне обладнання.

10. Низький рівень продуктивності сільського господарства.

11. Інфраструктура підтримки АПК залишилась на території не підконтрольній українській владі (в т.ч. лабораторії з оцінки якості продукції та насіннєвого матеріалу, оцінки родючості грунтів).

12. Погіршення добробуту населення (високий рівень безробіття, зниження наявних доходів, є заборгованість з виплати заробітної плати).

13. На території області є джерела екологічного забруднення водних та земельних ресурсів (стічні води підприємств промисловості, комунально-побутової сфери та поверхневого стоку із селітебних територій, є місця накопичення непридатних хімічних засобів захисту рос-

лин, полігони для захоронення ТПВ та полігон для видалення твердих промислових відходів хімічних підприємств Лисичано-Рубіжанського регіону).

14. Наявність замінованих території та місць невибухнувших боєприпасів вздовж лінії розмежування.

15. Наявність випадків порушень прав людини (права на свободу пересування та особисту недоторканість, соціально-економічних прав).

16. Порушено єдиний інформаційний простір області (призупинено роботу 3-х обласних телеканалів ЛОТ, ЛКТ, ІРТА; випуск усіх обласних газет; інформаційних інтернет-сайтів).

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

1. Завершення військового конфлікту та відновлення територіальної цілісності України.

2. Збільшення повноважень органів місцевого самоврядування та надходжень до місцевих бюджетів внаслідок впровадження національних реформ в сфері територіальної та бюджетної децентралізації.

3. Залучення фахівців та спеціалістів з інших територій.

4. Нові програми для розвитку малого та середнього бізнесу (в т.ч. європейські програми Горизонт 2020, COSME).

5. Доступ до нових ринків збуту продукції (1 січня 2016 року Україна приєдналась до зони вільної торгівлі з ЄС).

6. Удосконалення законодавства щодо інноваційної діяльності та створення технологічних парків.

7. Запровадження інформаційних технологій та електронних інформаційних ресурсів в усіх сферах суспільного життя та управління.

8. Гармонізація національного природоохоронного законодавства з законодавством ЄС (в т.ч. вимоги і стандарти екологічної безпеки господарської діяльності).

9. Додаткові фінансові ресурси для відновлення та розвитку регіону (Державний фонд регіонального розвитку, Державний фонд енергоефективності, Державна цільова програма відновлення та розбудови миру в східних регіонах України).

10. Можливості співпраці з проектами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги.

ЗАГРОЗИ

1. Активізація бойових дій на території області.

2. Одночасне впровадження національних реформ в різних секторах економіки та суспільного життя ускладнюють їх реалізацію на місцевому рівні.

3. Збільшення обов'язків у місцевих громад щодо забезпечення населення освітніми, соціальними та медичними послугами внаслідок впровадження територіальної та бюджетної децентралізації.

4. Низький рівень інвестиційної привабливості із-за підвищених ризиків введення бізнесу в «зоні АТО».

5. Приватизація вугільних підприємств регіону (ДП «Лисичанськвугілля», ДП «Первомайськвугілля»).

6. Дестабілізація ситуації в окремих районах області із-за обмеженості мовлення українських ТРК.

7. Неконтрольовані та непрогнозовані міграційні процеси.

8. Збільшення тарифів на послуги ЖКГ (в т.ч. із-за ліквідації перехресного субсидіювання та вирівняння цін на природний газ та електричну енергію для всіх споживачів).

9. Вплив економічної кризи на погіршення матеріального становища населення.

3.2 Порівняльні переваги, виклики та ризики

ПЕРЕВАГИ

СИЛЬНІ СТОРОНИ 〈 **ПІДТРИМУЮТЬ** 〈 **МОЖЛИВОСТІ**

1. Наявність хімічного науково- виробничого кластера (в м. Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Рубіжне зосереджені промислові підприємства з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, продуктів нафто перероблення; науково-дослідні організації та установи).
2. Наявність середніх спеціальних та вищих навчальних закладів з технічними та гуманітарними напрямками підготовки.
3. Висока концентрація спеціалістів та фахівців, які переїхали із обласними службами, закладами та установами.

1. Доступ до нових ринків збуту продукції.
2. Удосконалення законодавства щодо інноваційної діяльності та створення технологічних парків.
3. Нові програми для розвитку малого та середнього бізнесу.
4. Співпраця з проектами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги.

ВИКЛИКИ

СЛАБКІ СТОРОНИ 〈 **ЗМЕНШУЮТЬ** 〈 **МОЖЛИВОСТІ**

1. Часткова або повна втрата матеріально-технічної бази обласних служб, установ та закладів, поточної та архівної інформації.
2. Ускладнене транспортно-логістичне сполучення для населення та суб'єктів господарювання.
3. Енергопостачання північних районів Луганщини та м. Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Рубіжне здійснюється за резервною схемою.
4. Порушено систему водопостачання в окремих районах області (зона обслуговування ОКП «Луганськвода»).
5. Збиткова діяльність комунальних підприємств водопровідно-каналізаційного та теплового господарства.
6. На території області є джерела екологічного забруднення водних та земельних ресурсів.

1. Додаткові фінансові ресурси для відновлення та розвитку регіону.
2. Державний фонд регіонального розвитку.
3. Державний фонд енергоефективності.
4. Державна цільова програма відновлення та розбудови миру в східних регіонах України.
5. Співпраця з проектами міжнародної технічної та гуманітарної допомоги.
6. Збільшення повноважень органів місцевого самоврядування та надходжень до місцевих бюджетів внаслідок впровадження національних реформ в сфері територіальної та бюджетної децентралізації.

РИЗИКИ

СЛАБКІ СТОРОНИ	ПОСИЛЮЮТЬ	ЗАГРОЗИ

1. Наявність замінованих території та місць з боєприпасами, що не розірвалися вздовж лінії розмежування.
2. Порушено єдиний інформаційний простір області.
3. Наявність випадків порушень прав людини.
4. Погіршення добробуту населення (високий рівень безробіття, зниження наявних доходів, є заборгованість з виплати заробітної плати.
5. Порушені традиційні економічні зв'язки між виробничими підприємствами регіону та споживачами їх продукції.

1. Активізація бойових дій на території області.
2. Дестабілізація ситуації в окремих районах області із-за обмеженості мовлення українських ТРК.
3. Вплив економічної кризи на погіршення матеріального становища населення.
4. Низький рівень інвестиційної привабливості із-за підвищених ризиків введення бізнесу в «зоні АТО».

Сценарії розвитку, стратегічне бачення

Сценарії розвитку, стратегічне бачення

Мета Стратегії – створити умови для мирного життя населення, переважна більшість якого об'єднана в спроможні та згуртовані громади, відбудувати якісну інфраструктуру та створити сприятливі умови для стійкого та динамічного розвитку економіки, зокрема такі, що приваблюють внутрішніх та зовнішніх інвесторів, сприяють притоку людського та фінансового капіталу, розвитку високотехнологічних виробництв, які не шкодять навколишньому середовищу.

Процес розроблення Стратегії передбачав прогноз розвитку за трьома сценаріями: базовий сценарій (статус кво), оптимістичний та песимістичний сценарій (результати наведено у Додатку 3)

Стратегічне бачення розвитку Луганської області до 2020 року –

Луганська область це неподільна та невід'ємна частина України, екологічно чистий та комфортний для проживання регіон, в якому панують мир, злагода та добробут, побудована якісна інфраструктура, стійко та динамічно розвивається економіка, примножується людський та фінансовий капітал, розвиваються високотехнологічні виробництва без шкоди для навколишнього середовища.

Стратегічні цілі розвитку Луганської області до 2020 року, оперативні цілі та завдання.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1.
Відновлення критичної інфраструктури та послуг

3 вересня 2014 року Луганська область розподілена по лінії зіткнення на дві частини: підконтрольна[1] та непідконтрольна українській владі, що не тільки негативно відобразилось на загальному соціально-економічному становищі регіону, але й призвело до загрози руйнування діючої системи електро- та водозабезпечення, унеможливило надання населенню гарантованої державою медичної та соціальної допомоги, ускладнило транспортне сполучення та доступність в регіоні.

Внаслідок швидкоплинності подій проведення АТО на території області суттєвих змін зазнала і загальна система управління регіоном. На підконтрольну територію України для продовження функціонування державних установ та організацій були переміщені органи державної влади, обласні правоохоронні заклади, заклади соціального забезпечення, медичні та бюджетні установи, вищі навчальні заклади тощо.

Впродовж двох років здійснювалась перереєстрація обласних закладів, оперативно вирішувались питання щодо тимчасового та постійного розміщення в містах та районах області, налагоджувалась робота фахівців, однак відновленню системи продовжують заважати наступні проблеми:

- часткова або повна втрата поточної та архівної інформації щодо діяльності служб та закладів (в т.ч. кількісних даних, особових справ, статутних документів, положень та регламентів з організації діяльності);
- відсутність організаційних можливостей та відповідних умов (насамперед, приміщень та матеріально-технічного забезпечення) для відкриття обласних закладів на території підконтрольній Україні;
- низький рівень кадрового забезпечення системи надання соціальних послуг та відсутність стимулюючих механізмів для залучення (перевезення) фахівців з території непідконтрольній України.

У зв'язку з міграційними процесами та адміністративно-територіальними змінами для відновлення регіону та соціально-економічного розвитку необхідне оновлення містобудівельної документації (генеральних планів) та створення містобудівного кадастру Луганської області на регіональному та місцевому рівнях[2].

1. Під контролем України залишились 3 міста обласного значення м. Лисичанськ, м. Рубіжне, м.Сєвєродонецьк та населені пункти 12 районів: Біловодського, Білокуракинського, Кремінського, Марковського, Міловського, Новопсковського, Новоайдарського, Сватівського, Старобільського, Троїцького, Станично-Луганського, Попаснянського.

2. Відповідно до регіональної цільової програми зі створення містобудівного кадастру Луганської області на 2016-2018 роки, затверджено розпорядженням голови ОДА – керівника ЛОВЦА від 28.12.2015 № 673

Оперативна ціль 1.1.
Відновлення і розбудова якісної інфраструктури та забезпечення її стабільного функціонування

Завдання 1.1.1.
Забезпечити стале енергопостачання та підвищити рівень енергетичної безпеки

В Україні енергогенеруючі, передавальні та постачальні підприємства об'єднані в Єдину енергетичну систему, що дозволяє здійснювати загальне централізоване управління, перерозподіл енергетичних потоків від різних джерел, поставляти її на оптовий ринок електричної енергії та формувати єдиний тариф для різних категорій споживачів.

Луганська та Донецька області відносились до однієї з восьми регіональних енергетичних систем – Донбаської електроенергетичної системи[3], де більшість генеруючих потужностей та об'єктів енергопостачання було сконцентровано біля промислових центрів та енергоємних виробництв.

Внаслідок проведення бойових дій на території області, частина цих об'єктів залишилась на території непідконтрольній українській владі, в т.ч. високовольтні підстанції та основні магістральні електричні мережі, які з'єднували область з Єдиною енергетичною системою та забезпечували безперебійне постачання енергетичних ресурсів для побутових і непобутових споживачів.

Незважаючи на те, що Луганська ТЕС знаходиться на території підконтрольній українській владі (в м. Щастя), в ході бойових дій було пошкоджено значну кількість ліній електромереж[4]. Через це енергопостачання північних районів Луганщини та мм. Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Рубіжне стало можливим лише за резервною схемою.

Для відновлення діяльності промислових підприємств та безперебійної подачі електроенергії населенню необхідно диверсифікувати канали постачання електричної енергії в регіон, а також розвивати резервні/альтернативні та дублюючі канали для більш тісного включення регіону до Єдиної енергосистеми України.

3. Повна назва - «Донбаська електроенергетична система» ДП «НЕК «Укренерго»

4. на балансі підприємства перебуває 20 повітряних ліній, з них 8 – 110 кВ та 12 – 220 кВ. В робочому стані залишилися лише 10 ліній – 5 ліній 220 кВ та 5 ліній 110 кВ. На станції з 6 енергоблоків 4 знаходяться в роботі з видачею навантаження 480 МВт/добу

В рамках виконання даної цілі ключовими завданнями є:

- розробка проектів розвитку та реконструкції енергетичних мереж регіону;
- будівництво ПЛ 35-кВ – відпайки на ПС-110 Ст. Луганська від ПЛ 35 кВ «Плотина – Камишне»;
- будівництво ПС 500/220 кВ «Кремінська» з заходами ПЛ 500кВ «Донбаська-Донська» та ПЛ 220 кВ «Кремінська-Ювілейна»;
- реконструкція ВЛ-6 кВ «ТП 525-ТП 526»;
- реконструкція ПЛ 330 кВ «Вуглегірська ТЕС – Михайлівка».

Дана діяльність має відбуватися в співпраці з НЕК Укренерго, яка є оператором магістральних електромереж та замовником даних заходів.

Досягнення стратегічної цілі забезпечить відновлення енергетичного балансу області, для чого необхідно зменшити витрати енергетичних ресурсів (підвищення енергоефективності) та збільшити використання існуючих енергетичних ресурсів (використання потенціалу альтернативної енергетики).

Завдання 1.1.2. Забезпечити стале, якісне та ефективне водозабезпечення та водовідведення

Маловодність регіону, інтенсивна розробка вугільних родовищ Південного Донбасу та посилена урбанізація призвели до виникнення різних підходів до водозабезпечення населення півночі та півдня Луганщини. Для забезпечення населення питною водою південних та південно-західних районів Луганщини ще у 70 роках була створена система централізованого водопостачання із розміщенням водозаборів на півночі області у заплаві р.Сіверський Донець та транспортуванням питної води до кінцевих споживачів магістральними водогонами на відстані до 250 км. Для мінімізації витрат та формування єдиної тарифної політики для всіх груп споживачів було створено найбільше водо-каналізаційне комунальне підприємство в Україні ОКП «Луганськводa», яке охоплювало централізованим водопостачанням близько 80% населення області.

Однак з вересня 2014 року Луганська область розподілена по лінії умовного розмежування на дві частини, що призвело до загрози руйнування діючої системи водозабезпечення: так як основні водозабірні споруди[5] залишились на території підконтрольній українській владі, а біля 93% споживачів – на іншій стороні. Невизначеність

5. Західна Насосно-Фільтрувальна станція (ЗНФС), добуток води з р. Сіверський Донець, знаходиться в управлінні КП «Попаснянський районний водоканал»

відносин між українською владою та окремими районами Луганської області не дають врегулювати як питання обсягів видобутку питної води, так і отримання відшкодування за вже поставлену у систему воду[6]. Також більша частина основних засобів (в т.ч. спеціалізованої техніки, лабораторного обладнання) та технічної документації залишились на території непідконтрольній українській владі.

Забезпечення населення області питною водою є одним із пріоритетних завдань, виконання якого необхідно для збереження здоров'я, поліпшення умов діяльності та підвищення рівня життя населення.

У травні 2015 року об'єкти водопостачання ОКП «Луганськвода», які знаходились на території підконтрольній українській владі, були передані в управління до трьох новостворених підприємств (КП «Попаснянський районний водоканал», районне КП «Старобільсквода», міське КП «Сватівський водоканал») та одного діючого (КП «Біловодське ремонтно-експлуатаційне підприємство») на строк 35 місяців, по завершенню якого необхідно визначитись з подальшим статусом майна для планування розвитку системи водопостачання в регіоні. КП «Попаснянський районний водоканал» більш ніж 90% видобутої води постачає на тимчасово окуповану територію, не отримуючи розрахунків за вказану послугу. Об'єм поставленої води на окуповану територію за період липень 2015 року-липень 2016 року склав 30134,1 тис. м^3.

У зв'язку з неефективними результатами роботи вищезазначених підприємств водопровідно-каналізаційного господарства є потреба в створенні комунального унітарного підприємства, передачі в управління йому об'єднаного майна, що дозволить зробити його інвестиційно-привабливим, підвищить якість підготовки техніко-економічних обґрунтувань та проектно-кошторисної документації, виведення підприємства на новий рівень координації дій та обслуговування споживачів, вирішить ряд кадрових питань та дозволить впровадити єдину тарифну політику.

Станом на 01.01.2016 протяжність водопровідних мереж складає 2314,3 км, з них ветхих та аварійних 1357 км або 58,6%. Протяжність каналізаційних мереж складає 880,1 км, з них ветхих та аварійних 477,4 км або 54,2%. Втрати води складають 30-40%.

Ключовими завданнями з реалізації даної цілі є:

- підвищити ефективність та забезпечити надійність надання послуг з водопостачання та водовідведення населення Луганської області;
- підвищити якість роботи систем централізованого водопостачання та водовідведення міст Луганської області.

6. Річна сума витрат на експлуатацію комплексу інженерно-технічних споруд КП «Попаснянський районний водоканал» становить 370 млн грн, сума збитків - 358 млн грн.

Завдання 1.1.3.
Відновити транспортно-логістичну інфраструктуру та покращити транспортне сполучення

Проведення антитерористичної операції на території області призвело до пошкодження та руйнування дорожньої інфраструктури, а також ускладнило та здорожчало автомобільні перевезення. В результаті появи лінії розмежування залізничне сполучення в регіоні було розподілене на 2 паралельні колії[7], що унеможливило залізничні перевезення між густонаселеними територіями Старобільського, Білокуракинського, Новоайдарського, Біловодського та Марківського районів (в яких працюють понад 250 сільськогосподарських підприємств) з іншими регіонами України.

Основним фактором, що сприятиме подальшому розвитку Луганської області, є відновлення існуючих і створення нових транспортних зв'язків. Для поліпшення транспортної доступності в регіоні та зменшення логістичних витрат необхідно виконати роботи з відновлення автомобільних доріг, штучних споруд, вулиць і доріг населених пунктів, які були зруйновані під час проведення АТО або прийшли у непридатний стан в ході експлуатації. Реалізація заходів буде здійснюватися в рамках Регіональної цільової програми дорожнього будівництва у Луганській області на 2016-2019 роки, яка передбачає:

- проведення капітального ремонту 9 мостів, з них 3 зруйновані внаслідок бойових дій;
- відновлення інфраструктури на дорогах загального користування державного та місцевого значення, що зв'язують районні центри Луганщини та область з іншими регіонами України (такий проект названо «Кільце життя»);
- будівництво залізничної гілки «Сватове – Білокуракине», що з'єднає залізницю «Кондрашівська-Нова – Лантратівка» (Старобільська ділянка) з залізницями України.

У зв'язку із перерозподілом транспортних потоків і зростанням навантаження на автомобільні дороги загального користування виникла необхідність посилення доріг і перегляду статусу доріг у напрямку його підвищення. Перспективними напрямками розвитку транспортної інфраструктури області є:

- створення мередіанального напрямку «північ-південь» – вдосконалення ділянки територіальної дороги державного значення Т-13-02 від КПП «Танюшівка» до м. Старобільськ та приєднання її до національної дороги державного значення Н-21;
- в північній частині Луганської області – посилення широтного транспортного зв'язку у напрямку Харківської області (проведення реконструкції існуючої регіональної дороги Р-07 Чугуїв – Мілове із зміною її статусу на національну);
- реконструкція існуючих автомобільних доріг місцевого значення за напрямками: Сватове (від автодороги Р-66) – Ізюм (Харківська область); Кремінна – Слов'янськ (Донецька область) і приведення їх у відповідність до параметрів доріг державного значення.

7. Частини залізничних магістралей: Луганськ – Старобільськ – Білокуракине – Валуйки (РФ), Луганськ – Дебальцеве – Попасна – Лисичанськ – Сватове – Куп'янськ – Харків

Оперативна ціль 1.2. Відновлення та розбудова систем з надання якісних і доступних державних та муніципальних послуг

Завдання 1.2.1. Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання медичних послуг

Внаслідок проведення АТО на підконтрольну територію України були частково переміщені медичні установи області.

Зокрема до кінця 2016 року планується відновити діяльність наступних медичних закладів з надання високоспеціалізованої медичної допомоги: Луганської обласної дитячої клінічної лікарні, Луганської обласної клінічної лікарні та перинатального центру, Луганського обласного клінічного онкологічного диспансеру, Луганського обласного кардіологічного диспансеру, Луганського обласного наркологічного диспансеру, відкриття централізованої лабораторії та Попаснянського районного відділення судово-медичної експертизи Луганського обласного бюро судово-медичної експертизи, відновлення роботи клініко-діагностичної лабораторії та централізованої лабораторії діагностики ВІЛ та вірусних гепатитів Луганського обласного центру СНІД.

Через обмеження лікувально-діагностичних можливостей та неспроможності на належному рівні надавати високоспеціалізовані медичні послуги, стаціонари області продовжують працювати із перенавантаженням, інтенсивні показники перевищують середні по Україні. Через кадрові проблеми та недофінансування пільгового медикаментозного забезпечення амбулаторна допомога також недостатньо ефективна.

Завдання 1.2.2.
Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання соціальних послуг

До проведення антитерористичної операції на території Луганської області система надавачів соціальних складалась із широкої мережі державних та комунальних закладів, які знаходились в підпорядкуванні наступних відомств: Департаментів соціального захисту населення; охорони здоров'я, освіти; Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Служби у справах дітей; Пенітенціарної служби; Управлінні внутрішніх справ[8].

У зв'язку з появою лінії зіткнення більшість вузькоспеціалізованих закладів обласного підпорядкування залишились на території непідконтрольній Україні і окремі соціальні групи населення залишились без можливості отримання високоспеціалізованих послуг та гарантованої державою підтримки:

- діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування та діти, які опинились в складних життєвих обставинах;
- діти-інваліди;
- особи з інвалідністю;
- ВІЛ-інфіковані;
- особи, які потребують паліативної допомоги;
- особи похилого віку;
- потерпілі від насильства, в т.ч. гендерно-зумовленого.

Для забезпечення населення послугами з соціальної підтримки, реабілітації, проживання та догляду необхідно відновити діяльність раніше діючих центрів та створити нові комплексні заклади, які надавали б соціальні послуги декільком соціальним групам, з урахуванням профілактичної роботи та можливості повної соціальної адаптації та реінтеграції у суспільство, а саме:

- комплексний заклад «Центр соціальної адаптації для людей з інвалідністю»;
- обласний комплексний заклад «Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів»;
- Центр профілактики та боротьби із ВІЛ/СНІДом (в частині відкриття лабораторії та стаціонарного відділення для ВІЧ-пацієнтів);
- Центр інтегрованих послуг – програм/сайтів видачі ЗПТ в одному із північних районів області;
- Хосписи;
- Спеціалізовані заклади – обласний центр соціально-психологічної допомоги (із можливістю розміщення на тимчасове перебування) та Центр медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї;
- Соціальний центр матері і дитини.

8. Систему закладів надавачів соціальних послуг Луганської області надано у матеріалах дослідження «Визначення потреб населення Луганської області у соціальних послугах».

Завдання 1.2.3.
Відновити регіональний архівний фонд та функціонування архівної системи

Реалізацію державної політики у сфері архівної справи і діловодства на підконтрольній Україні території області забезпечують Державний архів Луганської області та 29 архівних установ, на зберіганні яких знаходиться 1654424 од. зб. документів Національного архівного фонду та 140361 од. зб. документів із особового складу.

На підконтрольну українській владі територію переміщено понад 200 підприємств, установ та організацій, які формують документи Національного архівного фонду і передають документи на постійне зберігання до Держархіву та архівних установ області.

Архівні документи широко й дедалі більше використовуються для забезпечення управлінської діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, підприємств та організацій усіх форм власності, задоволення запитів громадян соціально-правового характеру, з науковою культурно-просвітницькою метою, генеалогічних, історичних досліджень.

Робота Державного архіву та архівних установ з інформування та використання архівних документів спрямована на забезпечення гарантування реалізації конституційного права громадян шляхом виконання запитів. Протягом року виконано понад 2,5 тис. запитів соціально-правового характеру.

Основними пріоритетами роботи архівних установ області до 2020 року є:

1. Всебічна підтримка та розвиток української ідентичності.

Основною метою реалізації пріоритету є наближення діяльності архівних установ до потреб громадянського суспільства шляхом розширення доступу до архівних документів через підготовку збірників документів, монографій, біографічних та довідкових видань, створення нової системи інформаційних ресурсів, яка буде інтегрована у світовий інформаційний простір.

2. Збереження та примноження Національного архівного фонду, як частини культурної спадщини України для формування національної самосвідомості жителів регіону.

Основною метою реалізації пріоритету є гарантоване забезпечення збереження документів Національного архівного фонду шляхом проведення оцифровки понад 1,7 млн документів, які зберігаються в архівних установах області, створення комп'ютеризованого довідкового апарату, формування уніфікованого електронного каталогу, наповнення власної електронної бази даних описами фондів і цифровими копіями документів та розміщення в об'єднану регіональну базу даних.

3. Здійснення дієвого контролю за станом діловодства, проведення експертизи цінності та зберігання архівних документів на підприємствах, установах, організаціях.

Основною метою реалізації пріоритету є забезпечення якісного формування НАФ документів, що відображають сучасну історію Луганщини, реалізацію конституційних прав громадян на соціальний захист через контроль за проведенням експертизи цінності документів на підприємствах, в установах і організаціях.

4. Упровадження електронного документообігу.

Основною метою реалізації пріоритету є забезпечення потреб громадянського суспільства через запровадження сучасних інформаційних технологій в архівних установах, розробки та впровадження в установах, підприємствах, організаціях програмного забезпечення та підготовки електронних документів до їх передавання на постійне державне зберігання до архівних установ області.

Завдання 1.2.4.
Покращити доступ до якісних медичних, освітніх та соціальних послуг

На національному рівні поступово відбувається реформування медичної, соціальної та освітньої галузей з метою оптимізації їх системи та переорієнтації на надання якісних та доступних послуг населенню, відповідно до потреб окремих соціальних груп та сучасних тенденцій розвитку суспільства.

У Луганській області, в умовах відсутності матеріальної та організаційної можливості повністю відновити мережу медичних, соціальних та освітніх установ, яка існувала в області до проведення АТО, а також з урахуванням демографічних змін та появою нових соціальних груп (внутрішньо переміщені особи, учасники АТО та члени їх сімей), виникла необхідність запроваджувати нові підходи до розв'язання проблем та надання інноваційних послуг, у т.ч. через створення безбар'єрного середовища.

Зокрема, для поліпшення якості та забезпечення доступності обслуговування населення передбачається:

- створення центрів соціальних послуг у форматі „прозорого офісу";
- розбудова системи екстреної медичної допомоги та медицини катастроф;
- інформатизація системи охорони здоров'я;
- розвиток інноваційних методів освіти у ВНЗ та налагодження нових партнерств з місцевим бізнесом та установами;
- створення мобільних офісів з надання соціальних послуг в сільських районах;
- створення реабілітаційних центрів для учасників АТО;
- створення комплексної системи з надання допомоги населенню, які постраждали від насильницьких та протиправних дій[9];
- створення ефективної мережі з надання послуг міжмуніципальними медичними структурами;
- створення мобільних бригад психосоціальної допомоги потерпілим через гендернозумовлене насильство;
- створення центрів підтримки жінок;
- запровадження програм із соціальної адаптації випускників інтернатних закладів з числа дітей-сиріт до самостійного життя[10];
- запровадження програм (проектів) щодо розвитку надання послуг соціально-психологічної адаптації в інтернатних закладах області.

9. в т.ч. через посилення взаємодії різних структур (охорона здоров'я, заклади освіти, соціального захисту населення, органи правопорядку та внутрішніх справ), відкриття консультаційних кабінетів та жіночих клубів при територіальних центрах та реабілітаційних кабінетів, відновлення роботи та створення нових спеціалізованих закладів, розширення мережі мобільних бригад психосоціальної допомоги.

10. т.ч. через відкриття соціального гуртожитку для випускників інтернатних закладів та запровадження індивідуальних програм щодо соціально-педагогічної адаптації до самостійного життя та програм з індивідуального наставництва на першому робочому місці

Завдання 1.2.5.
Покращити доступ до спортивної інфраструктури та підтримати розвиток спорту

Незважаючи на те, що більшість спортивних об'єктів залишились на території, непідконтрольній українській владі, в області продовжуються традиції спорту вищих досягнень, створюються умови для тренувань та участі спортсменів у національних та міжнародних змаганнях. У 2016 році до основного складу збірної команди України з олімпійських видів спорту від Луганщини потрапило 129 чоловік (2015 – 183), з не олімпійських – 57 спортсменів (2015 - 235 осіб). До складу олімпійської збірної команди України увійшло 11 спортсменів з Луганщини. На чемпіонатах Європи та світу з олімпійських видів спорту з початку 2016 року спортсменами області у складі збірних команд України було завойовано 2 золотих, 5 срібних та 5 бронзових нагород, а з не олімпійських – 26 золотих, 24 срібних, 18 бронзових нагород. Пріоритетними для регіону є 8 олімпійських видів спорту: легка атлетика, важка атлетика, велоспорт, гімнастика спортивна, гімнастика художня, футбол, боротьба грекоримська, бокс.

Для забезпечення спортивних результатів та підготовки спортсменів важливо: створити умови для ведення тренувального процесу; зберегти провідних фахівців, які готують не тільки спортсменів, але і майбутніх тренерів; поліпшити матеріально-технічне, науково-методичне та медичне забезпечення; створити сучасну та доступну інфраструктуру для занять спортом; підтримувати мережу дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) в містах та районах області для розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту.

Основні завдання:

- створення на базі комунальної установи «Луганський обласний фізкультурний центр «Олімп» центру олімпійської та параолімпійської підготовки (завершення будівництва 25-метрового басейну та залу важкої атлетики, будівництво залу єдиноборств, боротьби та боксу, реконструкція бігових доріжок на стадіоні);
- стимулювання праці спортсменів і тренерів для розвитку спорту вищих досягнень (призначення та виплата стипендій та одноразових заохочень тренерам та спортсменам);
- поліпшення матеріально-технічного стану закладів сфери фізичної культури і спорту (відновлення 2 стадіонів та 3 залів ДЮСШ на рік, Льодового палацу, будівництво 1 майданчика зі штучним покриттям та 3 майданчиків для workout в кожному місті та районі на рік).

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2.
ПІДВІЩЕННЯ СПРОМОЖНОСТИ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Оперативна ціль 2.1.
Створення та посилення об'єднаних територіальних громад

Завдання 2.1.1.
Підтримати процес створення об'єднаних територіальних громад та сприяти їх подальшому розвитку

У 2014 році на національному рівні було розпочато проведення низки реформ, однією з яких стала модернізація публічного управління шляхом децентралізації (так звана «реформа децентралізації»). Основна мета цієї реформи – передати повноваження та відповідне фінансове забезпечення на той рівень, де публічні послуги (в т.ч. освітні, медичні, соціальні та адміністративні) будуть надаватись населенню найбільш якісно, доступно та ефективно. Об'єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

Володіння, користування та розпорядження місцевими ресурсами створює економічне підґрунтя для розвитку територіальних громад, та стимулює до ефективного управління.

Окрім реформи щодо зміни адміністративно-територіального устрою, на національному рівні ще впроваджуються реформи в медичній, освітній, енергетичній галузях (реформа енергетики та енергонезалежності) та правоохоронних органів, що вимагатиме від місцевих органів влади швидких та оперативних дій з адаптації місцевої політики та програм, пристосування до роботи в нових умовах відповідно до законодавчих змін.

Зокрема, перед новоствореними територіальними громадами постануть наступні виклики та завдання:

- проведення повної інвентаризації комунального майна, мінерально-сировинної бази, земельних, водних та інших природних ресурсів територіальних громад з метою встановлення резервів для сталого розвитку та спроможності територіальних громад, чіткого визначення їх адміністративно-територіальних меж;
- здійснення обліку та передачі до комунальної власності безхазяйного майна та відумерлої спадщини (ділянки доріг місцевого значення, мережі та споруди системи водопостачання, будівлі закладів соціальної сфери, сільськогосподарських дворів, захисні лісосмуги тощо);
- грошова оцінка земель в межах та за межами населених пунктів (після прийняття змін до законодавства);
- розробка містобудівельної документації (генеральних планів);
- створення медичних та освітніх округів;
- відкриття центрів надання адміністративних послуг;
- створення/модернізація комунальних підприємств (щодо надання послуг централізованого водопостачання, санітарної очистки, благоустрою, поводження з ТПВ та ремонту доріг місцевого значення тощо);
- розробка стратегії розвитку та цільових програм за окремими напрямками (в т.ч. програм з енергозбереження, розвитку централізованого водопостачання, розвитку культури, спорту та підтримки молодіжних ініціатив, надання соціальних послуг тощо);
- підготовка інфраструктурних та не інфраструктурних проектів на участь в конкурсі ДФРР та інших проектів МТП;
- робота в системі держаних закупівель «ProZorro» та з іншими Інтернет-сервісами та послугами;
- створення баз даних та реєстрів для моніторингу та планування капітальних витрат (в т.ч. за споживанням енергоносіїв закладами бюджетної сфери).

Для ефективного впровадження національних реформ на місцевому рівні потрібна організаційна, методична та технічна допомога щодо загальних питань ефективного управління та планування власного розвитку, так і щодо окремих, специфічних питань.

На обласному рівні буде забезпечено підтримку обласному конкурсу мікропроектів, завдяки якій буде не тільки надано фінансову допомогу на реалізацію важливих для розвитку громади проектів, але й методично підготовлено місцевих фахівців до роботи з національними та міжнародними фондами розвитку.

Оперативна ціль 2.2.
Посилення спроможності громад у питаннях управління комунальним майном

Завдання 2.2.1.
Посилити спроможність громад у сфері управління водопровідно-каналізаційним господарством

На території області, підконтрольній українській владі, послугами централізованого водопостачання та водовідведення охоплено 100% міського населення та 2,7% сільського населення (в сільських громадах ще використовують водогони, які будувались за радянських часів, так званим господарським способом, лише в 40% сільських населених пунктів мережі централізованого водопостачання обслуговуються спеціалізованими організаціями (комунальними підприємствами)[11].

Надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення є ліцензованим видом діяльності, яку підприємства мають отримувати у центральному органі виконавчої влади[12], або в структурному підрозділі житлово-комунального господарства обласної державної адміністрації.

До сфери відповідальності національного регулятора (НКРЕКП) належить встановлення організаційних, кваліфікаційних та технологічних вимог щодо провадження господарської діяльності (ліцензійні умови), розробка та затвердження порядку формування інвестиційних програм та установлення тарифів. У Луганській області під ліцензійні вимоги НКРЕКП підпадають 5 з 9 підприємств[13], які знаходяться на території підконтрольній українській владі.

У зв'язку з тим, що лише з 2013 року ліцензіатам було надано можливість розробляти інвестиційні програми та закладати інвестиційну складову до тарифу на централізоване водопостачання та водовідведення (у вигляді амортизації та виробничих інвестицій з прибутку), а обсяги бюджетного фінансування (в т.ч. на реалізацію Регіональної програми «Питна Вода Луганщини» на 2006-2020 роки) не дозволяли здійснювати необхідні капітальні витрати на заміну мереж[14] та обладнання впродовж останніх десятиріч, наявна система водопровідно-каналізаційного господарства знаходиться в поганому технічному стані (58,6% водопровідних мереж та 54,2% мереж водовідведення залишаються в ветхому та аварійному стані). Така ситуація відображається на високих операційних витратах на її утримання, які зі збільшенням вартості

11. За попередніми даними, потребують уточнення

12. Під дію національного регулятора (національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг) підпадають усі суб'єкти господарювання, незалежно від форми власності, якщо вони здійснюють свою діяльність в населених пунктах із кількістю населення більше ніж 30 тис. осіб та щорічно надає послуги із централізованого водопостачання обсягом більше ніж 300 тис. м куб., а із централізованого водовідведення – більше 200 тис. м куб. (постанова НКДРЕКП № 279 від 10.08.2012).

13. Ліцензіати нац. регулятора - КП «Лисичанськводa», КП «Рубіжанське ВУ ВКГ», ТОВ «Таун-Сервіс» (м. Сєвєродонецьк), районне КП «Старобільськводa», КП «Попаснянський районний водоканал».

14. В 2015 році було відремонтовано та замінено 3,8% (89,9 км) мереж водопостачання та 4,8% (42,25 км) мереж водовідведення.

енергоносіїв та заробітної плати будуть постійно зростати і призводити до ще більшого розриву між реальною собівартістю і встановленими тарифами та ще більшої збитковості підприємств[15].

В умовах впровадження бюджетної та фінансової децентралізації, місцеві бюджети матимуть більші можливості та ресурси для підтримки своїх комунальних підприємств, однак для отримання сталого ефекту у довгостроковій перспективі важливо надавати цільове фінансування (дотацію) не на покриття збитків, а на модернізацію, оптимізацію та розвиток всієї системи, з чітким визначенням пріоритетів по заміні найбільш енергоємного та критичного обладнання, проектів з поліпшення якості обслуговування та зазначенням економічного, соціального та екологічного ефекту.

Для застосування моделей інвестиційного планування на комунальних підприємствах необхідно запроваджувати комплексний підхід до управління та створення баз даних, основаних на технічній інвентаризації (активів), затрат на проведення ремонтних робіт та розрахунків зі споживачами, а також запроваджувати використання інформаційних продуктів та геоінформаційних систем для моніторингу та оперативного управління.

В рамках реалізації даної цілі ключовими завданнями є:

- надання допомоги у організації ефективної діяльності КП, проведенні технічного та управлінського аудиту, розробки планів та програм з модернізації та розвитку, застосування інформаційних баз даних та геоінформаційних систем;
- надання допомоги в упорядкуванні діяльності сільських водогонів (проведення інвентаризації мереж та передача їх на обслуговування спеціалізованим підприємствам);
- встановлення інформаційних систем управління та контролю за споживанням електроенергії (частотних перетворювачів) на об'єктах водопостачання та водовідведення;
- регламентація відносин виконавців послуг із тепло- та водопостачальними організаціями;
- здійснення заходів щодо природоохоронного напрямку водойм з яких здійснюється забір води на потреби питного водопостачання;
- розвиток централізованого водопостачання та водовідведення в сільській місцевості;
- переоснащення хіміко-бактеріологічних лабораторій з контролю за якістю питної води та якістю стічних вод на комунальних підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства;
- створення мобільних лабораторій за якістю питної води з локальних джерел в сільських населених пунктах;
- забезпечення підприємств ресурсо- та енергозберігаючими технологіями очищення питної води та стічних вод і відповідним обладнанням та приладами контролю.

Підтримка реалізації заходів щодо забезпечення населення Луганщини якісним водопостачанням та поліпшенням діяльності комунальних підприємств буде здійснюватися в рамках Регіональної програми «Питна вода Луганщини» на 2006-2020 роки.

15. Станом на 01.06.2016 загальна заборгованість за спожиті енергоносії підприємствами тепло-, водопостачання та водовідведенняЛуганської області складає 601,8 млн грн, у тому числі: за спожитий газ – 229,9 млн грн, за спожиту електроенергію – 371,9 млн грн.

Завдання 2.2.2. Посилити спроможність громад у сфері управління системами теплопостачання

На території підконтрольній українській владі працюють 10 комунальних підприємств і одне державне підприємство, які здійснюють централізоване теплопостачання, виробляють, транспортують і постачають теплову енергію.

Теплове господарство Луганської області нараховує 117 котелень на яких встановлено 369 котлів з сумарною потужністю 761 Гкал/год. Протяжність теплових та парових мереж у двотрубному обчисленні нараховує 392,4 км, з яких ветхих та аварійних – 58,1 км.

В області, як і в цілому по Україні, більшість генеруючого обладнання підприємств великої і малої теплоенергетики технічно і морально зношене, відпрацювало свій ресурс і потребує модернізації та заміни.

Ситуація, що склалася на газопостачальному ринку, обумовлює значну залежність України від імпортованого природного газу. Це приводить до високої питомої ваги палива у тарифах на теплову енергію, невідповідність тарифів на газ та теплову енергію для населення закупівельній ціні імпортованого природного газу та підвищення соціальної напруги через необхідність їх підвищення.

Теплове господарство Луганської області

117 котелень

на яких встановлено

369 котлів

392,4 км

протяжність теплових та парових мереж у двотрубному обчисленні

з яких 58,1 км

ветхих та аварійних

Засобом розв'язання цих проблем є впровадження нових енергоефективних і екологічно чистих технологій і обладнання для комунальної теплоенергетики на основі фундаментальних і прикладних досліджень наукових установ з залученням підприємств галузі.

Ключовими завданнями з реалізації даної цілі є:

- оптимізація структури систем теплопостачання;
- суттєве зменшення обсягів споживання природного газу та заміщення його альтернативними видами палива, зниження енергоємності виробництва, впровадження енергоефективних технологій та обладнання;
- перспективи термомодернізації будівель;
- впровадження сучасних енергозберігаючих технологій, приладів обліку теплової енергії, індивідуальних теплових пунктів;
- використання альтернативних палив та джерел для виробництва теплової енергії;
- підвищення ефективності і надійності функціонування комунальної енергетики шляхом модернізації існуючого теплогенеруючого обладнання;
- зменшення обсягу шкідливих викидів і парникових газів у атмосферу та зниження екологічного навантаження на навколишнє природне середовище;
- створення систем енергетичного менеджменту у сфері теплопостачання тощо.

Завдання 2.2.3. Посилити спроможність громад у сфері управління системами теплопостачання

У житлово-комунальному комплексі питомі витрати енергетичних ресурсів під час виробництва й надання житлово-комунальних послуг в 2,5 – 3 рази більші, ніж у розвинених країнах. Постійне зростання вартості енергоресурсів (а в результаті реформи в енергетичній галузі буде поетапно ліквідоване перехресне субсидіювання та буде вирівняно ціни на природний газ та електричну енергію для всіх споживачів) та зниження якості послуг ЖКГ висуває на перше місце пріоритетність заходів щодо впровадження енергоефективних технологій.

Проте з огляду на зростання вартості енергоносіїв та змін у законодавстві, стають економічно вигідними нові типи проектів з енергомодернізації та пошуку нових джерел енергозабезпечення, в т.ч. використання альтернативних видів палива та джерел енергії. У Харківській області в 2015 році 17,9% теплової енергії було вироблено з альтернативних видів палива, в Дніпропетровській – 13,6%, в Луганській області – лише 0,04%[16].

Також в рамках реалізації «Національного плану дій з енергоефективності на період до 2020 року» були розроблені механізми з реалізації енергозберігаючих заходів на об'єктах житлового господарства та бюджетної сфери: залучення інвестиційних ресурсів через укладання енергосервісних договорів (перфоманс-контрактів) та програм з відшкодування частини відсотків за «теплими» кредитами.

16. Найгірший показник серед всіх регіонів України. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів.

Вироблення теплової енергії з альтернативних видів палива в 2015 році:

17,9 %
Харківська область

13,6 %
Дніпропетровська область

0,04 %
Луганська область

Приватні домогосподарства також можуть встановлювати генеруючі установки для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або електроенергії вітру, потужністю до 30 кВт, надлишок постачати в мережу за «зеленим» тарифом[17].

Ключовими завданнями з підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами є:

- запровадження системи енергоменеджменту (в т.ч. підготовка спеціалістів) на всіх рівнях – від селища до області; запровадження систем моніторингу і контролю витрат енергоресурсів (енергомоніторингу[18]) на всіх рівнях – із можливістю аналізу в розрізі по районах, по управліннях тощо; підготовка та реалізація «Планів дій зі сталого енергетичного розвитку» та проектів з термомодернізації будівель;
- впровадження енергозберігаючих технологій на об'єктах комунальної власності та житлового фонду (повна або часткова термомодернізація, впровадження когенераційних технологій та альтернативних джерел енергії, використання електричного теплоакумуляційного обігріву, світлодіодного освітлення тощо);
- проведення інформаційних заходів щодо технічних та фінансових аспектів використання енергозберігаючих технологій та нетрадиційних джерел енергії (в т.ч. «умов «зеленого тарифу») в житловому господарстві і на побутовому рівні для приватних домогосподарств.

Допомога на реалізацію заходів з енергоефективності буде також надаватись в рамках реалізації регіональної програми «Енергоефективність в закладах бюджетної сфери Луганської області на 2016-2020 роки» та державного «Фонду енергоефективності» (станом на 01.10.2016 Закон України «Про Фонд енергоефективності» не прийнятий).

17. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії» від 04.06.2015 № 514-VIII

18. Наприклад, програма щоденного моніторингу споживання енергоносіїв «Енергобаланс» http://www.energobalans.com/, програма «Енергоплан», програма ФІАТУ, програма КП ГВП та інші

Оперативна ціль 2.3. Посилення спроможності громад у сфері надання якісних послуг населенню

Завдання 2.3.1. Посилити спроможність громад у сфері надання якісних соціальних послуг

Додаткові повноваження, які отримують громади в процесі децентралізації, будуть вимагати і додаткову відповідальність як в сфері управління власними ресурсами, так і забезпеченні соціальної справедливості для всіх верст населення, особливо для тієї категорії громадян, які опинились в складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Задля забезпечення ефективності використання бюджетних ресурсів та з одночасним підвищенням якості та розширенням переліку надання соціальних послуг, на рівні громад необхідно буде здійснювати планування потреб у соціальних послугах, та відповідно розвивати інфраструктуру з їх надання. З метою надання соціальних послуг, найбільш наближених до споживачів, допоможуть Центри надання соціальних послуг, які будуть створені на базі вже діючих центрів соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, територіальних центрів з соціального обслуговування. Такі об'єднання дозволять не тільки оптимізувати витрати на адміністрування закладів, але й організувати роботу соціальних служб відповідно до індивідуальних потреб сім'ї, яка опинилась в складних життєвих обставинах, створювати нові відділення із надання соціальних послуг та впроваджувати нові підходи щодо їх доступності, особливо в сільській місцевості.

В залежності від потреб та спроможності громади, на місцевому рівні можна здійснювати наступну діяльність:

- для осіб похилого віку надавати послуги підтриманого проживання, догляду вдома, соціального супроводу/патронажу;
- вдосконалити систему соціальної підтримки для працюючих батьків-одинаків чи одиноких матерів;
- започаткувати спеціалізовані служби для людей з психічними захворюваннями та з розумовою відсталістю[19];
- створювати центри підтримки жінок у складних життєвих обставинах;
- впроваджувати мобільні мультидисциплінарні консультаційні служби.

У тих випадках, коли в громадах немає ані фахової, ані організаційної можливості надавати деякі види соціальних послуг населенню, для їх надання можуть залучатись сторонні організації (в т.ч. благодійні, громадські та волонтерські) на умовах соціального замовлення[20].

Для того, щоб в умовах бюджетної та фінансової децентралізації громад сфера надання соціальних послуг не була повністю втрачена, на обласному рівні необхідно методично забезпечити процес модернізації закладів з надання соціальних послуг та підвищення їх спроможності у залученні додаткових ресурсів від міжнародних і вітчизняних благодійних фондів та громадських організацій.

В рамках реалізації даної цілі ключовими завданнями є:

- створення обласного методичного центру з надання соціальних послуг;
- розробка положень (та іншої нормативно-правової документації) щодо створення центрів надання соціальних послуг на районному рівні та рівні об'єднаних територіальних громад;
- підвищення обізнаності та кваліфікації співробітників соціальних служб з питань оцінки потреб у соціальних послугах, підготовки «соціальних паспортів громад», проектного менеджменту та організації соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів;
- проведення тренінгів для представників всіх гілок влади з питань покращення якості надання соціальних послуг та гендерно-зумовлених питань;
- проведенняц координаційних зустрічей з донорськими організаціями та проектами МТП, які працюють в сфері соціального та гуманітарного розвитку.

19. наприклад, невеликі спеціалізовані відділення денного перебування у громаді, реабілітаційні відділення/центри, мобільні мультидисциплінарні команди термінового (ургентного) реагування, започаткувати послуги підтриманого проживання, соціальної абілітації, створювати умови для навчання й працевлаштування таких людей на роботу шляхом створення соціальних підприємств

20. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів» від 29 квітня 2013 р. № 324

Завдання 2.3.2.
Посилити спроможність громад у сфері з надання якісних послуг освіти

Якісна шкільна освіта є першою ланкою до отримання тієї професії та кваліфікації, яка дозволить у майбутньому молодим спеціалістам бути конкурентними на ринку праці та надасть можливість до самореалізації та фінансової забезпеченості.

Для підвищення якості освіти необхідно впроваджувати сучасні методичні та інформаційні технології, постійно підвищувати професійний рівень педагогічних кадрів, а також створювати рівні умови для отримання знань як для дітей з великих громад, так і віддалених сіл. Нажаль створити повноцінні умови для навчання дітей в малокомплектних школах, де навчається всього 30-50 дітей, не має можливості – не вистачає фінансових ресурсів не тільки для утримання шкільних будівель та дотримання належних санітарно-гігієнічних умов, але й для забезпечення необхідними наочними матеріалами та професійними педагогічними кадрами, які би могли якісно та доступно викладати шкільну програму. Тому поступова реорганізація шкільних закладів та створення освітніх шкільних округів є вимушеним засобом для підвищення якості шкільної освіти та створення в таких школах належних умов для навчання.

Для віддалених населених пунктів, в яких школа була чи не єдиним місцем громадської активності населення, необхідно створювати умови для впровадження позашкільної та неформальної освіти.

Неформальна освіта та «освіта впродовж життя» – це новий підхід для формування навичок молоді, який не застосовується у закладах середньої та середньоспеціальної освіти.

До таких знань та навичок можна віднести вміння долати конфлікти та приймати рішення, скоординувати та згуртовувати роботу колективу. Неформальна освіта дозволяє на практиці працювати з темами відповідального лідерства в громаді, розвитку волонтерства та творчості. Весь освітній процес відбувається через так звані інтерактивні методики, що дозволяють перевести теоретичні знання в практичний досвід. У світовій та українській практиці відомі такі форми неформальної освіти як тренінги, дебати, рольові ігри тощо. Запровадження форм та методів неформальної освіти можливе в будь-якому підрозділі галузі освіти: дитячих садках, школах, професійно-технічних закладах та вищих учбових закладах.

Отримання якісної освіти неможливе без використання інформаційних та комунікаційних технологій. Сучасні інформаційні ресурси вже дозволяють приймати участь у програмах дистанційного навчання («е-освіта») та майстер-класах по самих різноманітних видах творчості та мистецтва. Тому важливим є забезпечення доступу в закладах освіти та бібліотеках до вже існуючих інформаційних ресурсів (платформ) та створення власних мереж, що надасть рівний доступ до нових інформаційних і методичних матеріалів та розширить можливості молоді для отримання сучасної освіти, поліпшити свої комунікаційні та мовні навички.

Особливу роль в отриманні професійних навичок та знань для молоді, а також їх конкурентоздатності на ринку праці у майбутньому належить закладам середньоспеціальної освіти. Підвищення якості освіти в професійно-технічних закладах області відбуватиметься у відповідності до національної реформи закладів професійної освіти.

Завдання 2.3.3. Посилити спроможність громад у сфері надання правової допомоги та забезпечення громадської безпеки

Реформа має сприяти суттєвому розширенню доступу для громадян до безоплатної первинної та вторинної правової допомоги, а також електронних сервісів Міністерства юстиції на рівні територіальної громади.

Для посилення правової спроможності територіальних громад і створення умов для населення реалізовувати свої права безпосередньо там, де вони живуть, з грудня 2015 року на державному рівні було розпочато реформування територіальних органів Міністерства юстиції України[21]. Так, у ході реалізації реформи, передбачається ліквідація районних, районних у містах, міських, міжрайонних управлінь юстиції та створення об'єднаних міжрайонних управлінь юстиції в областях і м. Києві, до складу яких увійдуть також всі відділи ДРАЦС і ДВС, що діють на території області. Також планується, що функції Міністерства юстиції щодо забезпечення доступу до електронних сервісів будуть передані центрам з надання безоплатної правової допомоги – так званим «бюро правової допомоги». У центрах людина змо-

З 2014 року реформування сектору цивільної безпеки стало одним із пріоритетних завдань на державному рівні. Було визначено основні напрямки реформування – боротьба з корупцією, діяльність поліції та судової системи.

[21] Відповідно до Постанови КМУ «Про реформування територіальних органів Міністерства юстиції та розвиток системи надання безоплатної правової допомоги» від 11 лютого 2016 року за № 99

же отримати не тільки безоплатну первинну правову допомогу, правову інформацію, а й консультації. Соціально незахищені громадяни матимуть доступ до безоплатної вторинної правової допомоги – складання процесуальних документів та представництва в суді.

Реформування сектору цивільної безпеки неможливе без урегулювання питань низького рівня довіри громади до політичної, правоохоронної та судової систем, боротьби з корупцією, забезпечення належного врядування, дотримання прав людини, гендерної рівності, та інше.

Основним завданнями роботи у цьому напрямку є:

- створення умов для підтримки місцевого діалогу та зміцнення довіри в громадах, між населенням і органами влади; введення у громадах моделі взаємодії поліції з громадою (Community Policing), яка успішно використовується у більшості країн світу;
- розвиток конфліктно-чутливих комунікаційних стратегій;
- сприяння забезпеченню реалізації єдиної державної політики у сфері запобігання і протидії корупції на території області;
- посилення доступу громадян до правосуддя, тощо.

Задля реалізації єдиної державної політики у сфері запобігання і протидії корупції при Луганській обласній державній адміністрації у квітні 2016 року було створено консультативно-дорадчий орган – Антикорупційний комітет при Луганський облдержадміністрації[22], який вже розпочав свою роботу.

[22] Відповідно до Положення про антикорупційний комітет при Луганській ОДА, затв. розпорядженням Луганської обласної військово-цивільної адміністрації від 25.04.2016 року за N 228

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕХІД ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Оперативна ціль 3.1. Підвищення стійкості регіональної економіки та перехід до її сталого зростання

Луганська область до початку проведення антитерористичної операції мала значний економічний потенціал і входила до п'ятірки найбільш міцних промислово-економічних регіонів України.

На фоні загальної економічної кризи, збройний конфлікт на сході України суттєво погіршив економічне становище в Луганському регіоні[23]:

- індекс промислової продукції скоротився на 66,0% (по Україні відбулось зменшення на 13,0%);
- індекс сільськогосподарського виробництва скоротився на 19,6% (по Україні - на 4,8%);
- капітальні інвестиції скоротились на 73,9% (по Україні - на 1,7%);
- обсяг експорту скоротився на 86,4% (по Україні – на 29,3%);
- прямі іноземні інвестиції скоротились на 13,2% (по Україні – на 5,5%).

У 2015 році ВРП знизився до 14079 грн на особу, що є найнижчим показником серед всіх регіонів України[24]. За результатами моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів, Луганська область посіла 24, передостаннє, місце за 12 комплексними показниками[25].

Погіршення економічного стану призвело до зниження рівня доходів населення:

- наявний дохід населення в розрахунку на одну особу становив лише 14988,3 грн[26];
- заборгованість з виплати заробітної плати становила 71,9% (до фонду оплати праці за останній місяць звітного періоду)[27];
- рівень безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП) – становив 15,6%[28];

На різке погіршення економічного становища регіону (окрім об'єктивних чинників) вплинула незбалансованість розвитку північних та південних районів області. На території під-

23. Показники січень-грудень 2015/ до січня-грудня 2014, «Економічний розвиток регіонів за 2015 рік», Міністерство економічного розвитку і торгівлі України

24. Довідково: найбільші показники ВРП в м. Київ (124163 грн) та в Дніпропетровській області (53749 грн)

25. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлового коммунального господарства України http://www.minregion.gov.ua/

26. найгірший результат серед всіх регіонів України, найбільші доходи населення були в м. Київ (76240,6 грн на 1 особу) та в Дніпропетровській області (38346,2 грн на 1 особу)

27. найгірший результат серед всіх регіонів України, найменша заборгованість була в Чернівецькій (0,2%) та Івано-Франківській (0,5%) областях

28. найгірший результат серед всіх регіонів України, найменший рівень безробіття був в Київській (6,4%) та Одеській (6,5%) областях.

контрольній українській владі залишилось 25,9% від загальної кількості промислових підприємств[29], в основному підприємства з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції, продуктів нафтоперероблення[30], паперу та паперових виробів, добувної промисловості, а також малі підприємства з текстильного виробництва, виробництва одягу та харчових продуктів.

Основні промислові підприємства зосереджені у містах Сєвєродонецьк, Рубіжне, Лисичанськ, Кремінна, а в північних районах області традиційно здійснюють свою господарську діяльність сільськогосподарські компанії та невеликі переробні підприємства харчової промисловості.

Підприємства машинобудування, металургійного виробництва та готових металевих виробів, а також підприємства з видобутку енергетичного вугілля антрацитівської групи, територіально залишились на території, непідконтрольній українській владі.

Деякі промислові підприємства (такі як ПАТ «Алчевський металургійний комбінат») перереєструвались на території, підконтрольній українській владі, здають статистичну та податкову звітність за українським законодавством, сплачують податки до відповідних бюджетів, однак виробничі потужності залишаються на тимчасово окупованих територіях.

Основними роботодавцями регіону залишаються підприємства хімічної та вугільної промисловості, а також заклади бюджетної сфери.

Для відновлення та економічного розвитку області важливо поліпшити транспортну та логістичну інфраструктуру в регіоні, створити умови для здійснення структурних змін та надання підтримки мікро-, малому й середньому бізнесу для підвищення ефективності управління, залучення ресурсів та технологічного оновлення.

29. 489 промислових підприємств, з них 9 – великих, 99 – середніх та 381 малих

30. ПрАТ «ЛИНІК» (м. Лисичанськ). В 2014-2015 роках на підприємстві промислова продукція не вироблялася, ведуться роботи щодо відновлення виробництва поліпропілену.

Завдання 3.1.1. Сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств регіону

За відсутністю спеціальних правових режимів здійснення економічної діяльності у вигляді вільних економічних зон[33], найбільш поширеним інструментом стимулювання економічного розвитку є підготовка місць (у вигляді промислових зон та індустріальних парків) для розміщення нових виробництв для компаній, які вже працюють на міжнародних ринках і мають за мету розширювати або переносити свою виробничу діяльність в інші місця (регіони, країни) задля отримання економії на витратах: вартості енергоносіїв, сировини, оплати трудових ресурсів, логістичних витрат на постачання продукції кінцевим споживачам (в т.ч. морським, автомобільним та залізничним транспортом) при помірних (допустимих) рівнях політичних та економічних ризиків[34].

Іншим інструментом стимулювання економічного розвитку є створення умов для підвищення ефективності діяльності місцевих компаній та виходу їх на нові ринки, як з вже традиційною продукцією, так і з просуванням нової, інноваційної та нішової продукції (зокрема будівельної галузі).

Економічний розвиток регіону в умовах вільної торгівлі[31] та поступового обмеження державної політики протекціонізму[32] залежить від того, на скільки суб'єкти господарювання здатні виробляти конкурентоздатну продукцію на світових ринках і можуть витримати конкуренцію на своєму, внутрішньому ринку.

31. З 2008 року Україна є членом СОТ, а 1 січня 2016 року - приєдналась до зони вільної торгівлі (ЗВТ) з ЄС.

32. поступове скасування встановлення ввізних та експортних мит та квот на окремі види продукції, субсидування окремих галузей економіки.

33. В Україні з 1992 року діє ЗУ «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон». В ст.5 зазначено порядок створення ВЕЗ.

34. Рівень ризикованості закладається в ставці дисконтування, при якій розраховується дохідність інвестиційного проекту. В якості її мінімального значення використовують облікову ставку центральних банків (в 2016 році ставка НБУ була знижена з 22% до 15,5%; довідково: в Польщі - 1,5%, в Румунії - 1,75%).

Незважаючи на важкі для регіону часи, насамперед з огляду на проведення АТО та зникнення традиційних каналів та ринків збуту, підприємства регіону продовжують утримувати кваліфікованих робітників, проводять часткову модернізацію своїх виробництв, намагаються освоювати нові види інноваційної продукції та приймати участь у міжнародній виставковій діяльності.

На цьому етапі перетворень важливо допомогти місцевим регіональним компаніям опанувати нові підходи до організації бізнес-процесів, проведення аналізу потенційних ринків збуту, модернізувати свої виробничі потужності використовуючи всі наявні можливості кредитування, в т.ч.: отримання нового чи вже вживаного обладнання на умовах лізингу або товарного кредиту у вітчизняних та закордонних виробників; оформлення кредитів в рамках програм міжнародних фінансових організації (ЄБРР, СБРР) для груп підприємств за галузевою ознакою чи для суміжних виробництв (для створення «ланцюжків доданої вартості»).

Така фахова допомога має надаватись професійними організаціями з підтримки бізнесу, які можуть організовувати заходи із підвищення кваліфікації працівників підприємств по найбільш актуальним питанням розвитку (у т.ч. запровадження системи управління якості (ISO 2015), ведення бухгалтерської звітності за міжнародними стандартами, налагодження систем дистрибуції тощо), а також супроводжувати окремі проекти розвитку та допомагати у налагодженні кооперації з національним та міжнародними партнерами.

Завдання 3.1.2.
Створити необхідні передумови для інноваційного розвитку регіону, включаючи збереження, використання та розвиток наукового потенціалу

У Луганській області історично був сформований потужний хіміко-нафтопереробний кластер: підприємства хімічної галузі були лідерами на світовому ринку з виробництва мінеральних добрив та полімерних матеріалів Для підтримки галузі працювали науково-дослідні та проектні інститути, а підготовка фахівців відбувалась як в спеціалізованих вищих навчальних та професійно-технічних закладах.

При наявності науково-дослідної бази, частка реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2015 році становила лише 0,2%35.

Стимулювати інноваційну діяльність в регіоні можна через створення діалогових платформ для налагодження взаємодії та партнерства між різними потенційними учасниками – виробничими підприємствами, науково-дослідними та учбовими закладами при експертний підтримці спеціалістів з регіонального та міжнародного розвитку. Для практичної реалізації наукового потенціалу регіону важливо провести аналіз стримуючих факторів розвитку інноваційної діяльності на підприємствах, розробити механізми з їх усунення та забезпечити сталість та спадковість вже набутих знань та досвіду молодому поколінню.

Для підтримки дослідницьких та демонстраційних проектів є можливість скористатись міжнародними програмами, такими як програма ЄС «Горизонт 2020»[36], а вразі виникнення перспектив розробки нових технологій та продукції в сфері впровадження енергоефективних технологій, освоєння альтернативних джерел енергії, нових технологій виробництва матеріалів, медичного обладнання, фармацевтики, технологічного оновлення та розвиток агропромислового комплексу[37]. У подальшому зацікавлені сторони можуть зареєструвати технологічний парк[38] та скористатись спеціальним режимом інноваційної діяльності та іншими інструментами підтримки спільних інноваційних проектів[39].

35. за цим показником Луганська область посідає останнє, 25 місце за результатами моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів у 2015 році

36. «Горизонт 2020» – програма Європейського Союзу з підтримки досліджень та інновацій з бюджетом біля 80 млрд євро на 7 років (2014-2020 роки). Україна у 2015 році стала її асоційованим членом. Більше інформації за посиланням: http://h2020.com.ua/uk/

37. Відп. до «Стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2011-2021 роки», ст.4 ЗУ "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні"

38. Законопроект №2216а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності технологічних парків» (підготовлений до 2 читання)

39. Стаття 17. ЗУ «Про інноваційну діяльність»

Завдання 3.1.3.
Сприяти підвищенню продуктивності та ефективності сільського господарства

Луганська область відноситься до північної степної природно-кліматичної зони (як і Донецька, Дніпропетровська області), що обумовлює різну сприятливість територій для сільськогосподарського виробництва за умовами зволоження та температурним режимом.

На територіях, підконтрольних українській владі, знаходиться 1281,9 тис. га земель сільськогосподарського призначення, з них ріллі – 895,7 тис. га (69,8%). Виробництвом сільськогосподарської продукції займаються 964 агропромислових формувань та понад 45,2 тис. особистих селянських господарств.

За результатами 2015 року обсяг валового виробництва сільськогосподарської продукції в усіх категоріях господарств становив 4035,7 млн грн (в співвідносних цінах 2010 року) з яких 78% – продукція рослинництва[40].

За продуктивністю сільського господарства Луганська область займає останнє місце серед 24 регіонів України: обсяг виробництва продукції сільського господарства на 100 гектарів сільськогосподарських угідь в 2015 році склав 234,5 тис. грн, що майже втричі нижчий за середньо український рівень[41].

При тому, що в Луганській області інтенсивно використовуються сільськогосподарські землі[42], показники урожайності основних культур є нижчими за середньо українські: урожайність озимих зернових культур склала 26,5 ц/га зібраної площі[43], ярих зернових та зернобобових культур – 22,7 ц/га[44], олійних культур – 15,4 ц/га[45].

Особливості природно-кліматичної зони та агрохімічної характеристики земель[46], вимагають науково-обґрунтованого підходу у супроводженні сільськогосподарської діяльності в регіоні, в т.ч. використання насіннєвого матеріалу, засобів захисту рослин та мінеральних добрив. До проведення АТО прикладна дослідницька та селекційна діяльність здійснювалась на базі Луганського національного аграрного університету та інших наукових закладів, обладнання та матеріали яких залишились на території, непідконтрольній українській владі.

40.1,7% від обсягу валової продукції по Україні, останнє, 24 місце серед всіх регіонів України; довідково, в 2013 році в Луганській області було вироблено 2,6% від загальних обсягів сільськогосподарської продукції (на суму 6 502,2 млн. грн., 21 місце серед всіх регіонів України). Джерело: «Валова продукція сільського господарства (у постійних цінах 2010р.) за 2015 рік», Державна служба статистики України

41. довідково: в 2015 році середнє значення по Україні - 674,2 тис. грн, найкращі результати були в Івано-Франківській (1125,7 тис. грн). та Черкаській (1103,0 тис. грн) областях.

42. В Луганській області показник розораності становив 66,5% (Україні – 53,9%). 71,8% сільськогосподарських угідь відносились до еродованих земель. Дані 2010 року.

43. в Україні – 37,6 ц з 1 га, в Дніпропетровській області – 33,2 ц з 1 га зібраної площі

44. в Україні – 45,1 ц з га, в Дніпропетровській області – 31,8 ц з 1 га зібраної площі

45. в Україні -21,0 ц з 1 га, в Дніпропетровській області -22,1 ц з 1 га зібраної площі

У зв'язку з тим, що майже для всіх районів Луганської області сільське господарство займає провідне місце в економічній діяльності та зайнятості населення (в господарствах населення виробляється 45,3% валової сільськогосподарської продукції), важливо підвищити його продуктивність через розвиток наукової, селекційної та дорадницької діяльності, створення відповідної інфраструктури (відкриття племінних та інкубаційних станцій, лабораторій з оцінки якості продукції та зерна).

Ключовими завданнями з реалізації даної цілі є:

- створення нових та відновлення роботи вже існуючих інкубаторних станції з усіх видів сільськогосподарської птиці (Новоайдарський, Сватівський, Станично-Луганський райони);
- створення міжрайонних племінних станції по штучному запліднення сільськогосподарських тварин (великої рогатої худоби, свиней);
- створення міжрайонних насіннєвих лабораторій з контролю за якістю насіннєвого матеріалу сільськогосподарських культур (Сватівський, Троїцький, Біловодський, Кремінський райони);
- відновлення діяльності установ з наукової, селекційної та освітньої діяльності в регіоні;
- відновлення діяльності Луганської філії Державної установи «Інститут охорони ґрунтів України» для здійснення моніторингу щодо якісного стану ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення;
- формування та розвиток інфраструктури дорадництва на обласному та районному рівнях з представництвами у сільських (селищних) радах, здійснення заходів щодо підвищення ефективності функціонування дорадчих служб.

46. Землі Луганської області переважно чорноземи, мають підвищений (3,1-4,0) та високий вміст гумусу (>4), відносяться до середньолужних (7,6-8,0) та сильнолужних (>8) ґрунтів. За результатами агрохімічного обстеження ґрунтів (2010 рік) було обстежено 810 тис. га, з них 81% - сильно та середньо лужні, найвищий показник серед всіх областей України (середньозважений pHсол 8,0, по Україні – 6,5, по степній зоні – 7,0).

Завдання 3.1.4.
Сприяти розвитку переробки сільськогосподарської продукції та розширенню ринків її збуту

Внаслідок військового конфлікту та втрати контролю за частиною території області були розірвані виробничі зв'язки між виробниками сільськогосподарської продукції та підприємствами з її переробки. Основні підприємства переробної промисловості, що займаються виробництвом макаронних, кондитерських, цукристих, шоколадних, лікеро-горілчаних виробів, м'яса птиці залишились на тимчасово непідконтрольній українській владі території.

Для виробників сільськогосподарської продукції регіону проблемним залишається питання доступу до ринків збуту та реалізації продукції за ринковими цінами. Основні внутрішні ринки збуту залишились на непідконтрольній територій, а із-за статусу «зона проведення АТО», стану доріг та поганого транспортного сполучення з крупними містами Луганської та Харківської областей, закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію в регіоні нижчі, чім в сусідніх областях.

Для підвищення ефективності агропромислового комплексу та забезпечення продовольчої безпеки регіону важливо створювати умови для якісного тривалого зберігання, глибокої переробки сільськогосподарської продукції на території області та розширення ринків її збуту, в тому числі зовнішніх. Найважливішим завданням при цьому є надання всебічної допомоги у створенні та розвитку середніх та малих переробних підприємств, зокрема, на основі фермерських господарств та їх об'єднань, а також допомоги таким підприємствам у підвищенні конкурентоздатності та налагодженні каналів збуту власної продукції. Досягнення цієї цілі також передбачає підтримка розвитку споживчих та виробничих кооперативів та будівництво сучасних овоче- та фруктосховищ, до яких малі та середні підприємства матимуть доступ. Крім того, вітчизняним та іноземним інвесторам, що реалізовують власні інвестиційні проекти в сфері переробки сільгоспродукції на території області, зокрема з розвитку виробництва харчових продуктів, має бути забезпечено сприяння та підтримка.

Особливістю області є наявність в Міловському і Біловодському районах 4 кінних заводів: Лимарівський кінний завод № 61, Деркульський кінний завод № 63, Новоолександрівський кінний завод № 64, Стрілецький кінний завод № 60, що належать ДП «Конярство України». В господарствах вирощують коней племінних порід (чистокровна верхова, українська верхова, орловська рисиста, російська рисиста та новоалександрівська ваговоз-

на). Підготовка та реалізація спільних інвестиційних проектів за участю державного підприємства, місцевих фермерських господарств та підприємців може стати новою точкою зростання для започаткування та розвитку нових видів бізнесу в регіоні.

Окремим напрямком підвищення рівня переробки продукції сільського господарства може стати започаткування нових, інноваційних видів діяльності для регіону: переробка відходів сільського господарства для виробництва паливних пелет та брикетів, а також вирощування енергетичних рослин.

Ключовими завданнями з реалізації даної цілі є:

- надання допомоги у створенні та функціонуванні сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та інших об'єднань, (особливо в екологічно чистих районах області), сприяння розвитку кооперативних каналів постачання паливо-мастильних матеріалів, збереження, переробці та збуту сільськогосподарської продукції;
- будівництво овоче- та фруктосховищ в Троїцькому та Сватівському районах;
- відкриття регіонального оптового ринку збуту сільськогосподарської продукції;
- організація навчальних заходів з актуальних питань розвитку підприємств харчової та переробної промисловості, в т.ч. налагодження систем дистрибуції (збуту);
- сприяння створенню нових та розвитку існуючих підприємств харчової та переробної промисловості, які реалізовують інвестиційні проекти на території області;
- сприяння реалізації інвестиційних проектів з використанням наявного потенціалу розвитку кінного господарства регіону, в т.ч. нових видів бізнесу;
- сприяння започаткуванню нових для регіону видів діяльності: переробки відходів сільського господарства та енергетичних рослин для виробництва паливних пелет та брикетів.

Завдання 3.1.5.
Надати підтримку для розвитку малого бізнесу та сприяти самозайнятості населення, особливо вразливих груп, в тому числі жінок та молоді

Особливе значення для місцевого економічного розвитку мають підприємства малого та мікробізнесу, які не тільки забезпечують робочими місцями місцеве населення, а й можуть оперативно відреагувати на появу нових ніш (ринків) в регіоні, наситити місцевий ринок якісною та доступною продукцією та послугами.

За рівнем підприємницької активності Луганська область суттєво відстає від інших регіонів України: в розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення в області налічується лише 108,3 суб'єктів малого підприємництва (з урахуванням мікропідприємництва)[47], в інших регіонах цей показник досягає 776,8 од. (в м. Київ) та 607,2 од. (в Харківській області).

Для підтримки малого підприємництва та самозайнятості населення, важливо мати доступ не тільки до фінансових ресурсів для започаткування та розвитку власної справи, а й здійснювати супроводження підприємців на різних етапах їх становлення.

Важливу роль в становленні та розвитку малого та мікробізнесу належить місцевим бізнес-асоціаціям, які можуть виступати як замовниками та провайдерами фахових освітніх та консультаційних послуг для своїх членів, так і своєчасно реагувати на зміни місцевих умов ведення бізнесу та брати участь в регуляторній діяльності, а також надавати спеціальну підтримку для жінок- підприємців.

Реалізація заходів буде відбуватись також в рамках реалізації Регіональної цільової програми «Залучення інвестицій, розвитку та підтримки малого і середнього підприємництва в Луганській області на 2016-2017 роки», затверджена розпорядженням голови обласної державної адміністрації-керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 01.03.2016 N° 84.

47. Найгірший показник серед всіх регіонів України. Дані моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів у 2015 році.

Оперативна ціль 3.2. Покращання стану навколишнього природного середовища

Посилення уваги до охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності є передумовою сталого розвитку.

Постійний розвиток виробничої діяльності, виникнення нових виробництв та матеріалів, більшість з яких в процесі свого функціонування та після його завершення є джерелами забруднення навколишнього середовища, змушує змінювати точку зору щодо подальшого економічного розвитку і технічного прогресу та оцінювати їх з урахуванням екологічних пріоритетів, наявності екологічних ризиків та стану екологічної безпеки.

Необхідно впроваджувати інтегрований підхід до управління природними ресурсами, їх невиснажливого використання й охорону від вичерпання і забруднення, формування екологічно безпечних умов для життя і здоров'я населення, а також моніторинг за змінами природних і антропогенних процесів у природно-територіальних комплексах.

Завдання 3.2.1.
Розробити та впровадити ефективну систему поводження з побутовими та промисловими відходами

Одним з найбільш значних факторів забруднення довкілля області залишаються відходи. Інтенсивна виробнича діяльність промислових підприємств сприяє утворенню та накопиченню значних об'ємів техногенних відходів, що негативно впливає на екологічний стан території.

Станом на 01.01.2015 у спеціально відведених місцях (полігонах, комплексах, спорудах тощо) та на території підприємств області накопичилось 172097,4 тис. тонн відходів, з яких відходи 1 класу небезпеки складають 13,8 тис. тонн, 2 класу – 63,8 тис. тонн, 3 класу – 783,4 тис. тонн, 4 класу – 171236,4 тис. тонн.

Як і раніше, найбільш екологічно-небезпечним об'єктом області є полігон для видалення твердих промислових відходів хімічних підприємств Лисичано-Рубіжанського регіону, розташований у Попаснянському районі поблизу с. Фугарівки.

На території області поховання твердих побутових відходів (далі – ТПВ) здійснюється спеціалізованими підприємствами на 36 полігонах із загальною площею майже 103,0 га. Такий підхід є недоцільним та призводить до нераціонального використання земельних ресурсів області.

Переважна більшість полігонів працює в режимі перевантаження, тобто з порушенням проектних показників щодо обсягів накопичення відходів, і потребує значних коштів на їх реконструкцію та технічне переоснащення. При цьому потужність багатьох полігонів недостатня для промислового сортування і перероблення відходів. У селищах та селах, де спеціалізовані

Проблема утилізації, видалення відходів побутового походження є особливо гострою, незважаючи на заходи, які постійно впроваджуються в містах і селищах області.

підприємства по збиранню та перевезенню ТПВ відсутні, побутові відходи розміщуються на несанкціонованих звалищах. ТПВ складуються у природних рельєфних утвореннях: балках, ярах, долинах річок. Це становить екологічну небезпеку, оскільки стічні води, насичені забруднюючими речовинами, потрапляють у водні об'єкти.

Полігони та звалища для розміщення ТПВ є екологічно небезпечними об'єктами, на яких виділяється біогаз, що забруднює атмосферне повітря та фільтрат, що забруднює ґрунтові води. На більшості полігонів виявляються факти горіння побутових відходів, що є наслідком недотримання технології їх розміщення.

Крім того, побутові відходи містять ресурсоцінні компоненти і є потенційним енергетичним джерелом. При зростанні обсягів утворення ТПВ та відсутністю системи їх роздільного збирання практично не вирішується питання щодо вилучення з ТПВ ресурсоцінних компонентів та екологічно безпечного захоронення відходів. Однак, на сьогодні сміттєпереробних та сміттєспалювальних заводів на території області немає, усі побутові відходи видаляються на полігони (звалища)

Майже на усіх сміттєзвалищах області не проводиться розділення відходів, в результаті чого неможливо здійснити утилізацію близько 70% скла, макулатури, жерсті та інших відходів. Тверді побутові відходи потенційно містять у собі папір, текстиль, чорні та кольорові метали, скло, поліетилен та інші цінні компоненти, повернення у господарський оборот хоча б частини яких, економічно та екологічно доцільно.

Існуюча система санітарного очищення населених пунктів недосконала, її фрагментарність, роз'єднаність не забезпечує достатнього контролю за санітарним станом територій, а також збиранням, вивезенням, знешкодженням та захороненням побутових відходів.

До найменш забруднених належать сільськогосподарські райони області, але для них існує інша небезпека – це наявність агрохімікатів та пестицидів, непридатних чи заборонених до застосування.

Станом на 01.01.2016 на території області нараховується 36,5 т непридатних хімічних засобів захисту рослин в Попаснянському, Біловодському та Міловському районах. Для мінімізації їх негативного впливу необхідно впровадження заходів щодо їх екологічно безпечного видалення з території області для подальшого знешкодження, а також проведення інвентаризації з метою визначення шляхів їх подальшої рекуперації.

36,5 т

непридатих хімічних засобів захисту рослин станом на 01.01.2016

Ключовими завданнями в сфері поводження з відходами є:

- розробка та реалізація єдиної комплексної системи управління на території Луганської області у сфері поводження з відходами;
- зниження обсягу відходів, які направляються на захоронення, шляхом організації селективного збору як вторинної сировини та/або сортування;
- розвиток новітніх технологій переробки вторинної сировини;
- розвиток мережі підприємств, що здійснюють збір, переробку та знешкодження відходів;
- розробка схем санітарної очистки територій міст та районів області з урахуванням приведення нормативів утворення відходів у відповідність з їх фактичним утворенням;
- вирішення питань утилізації, зберігання або видалення, гальвановідходів, непридатних для використання ХЗЗР із забезпеченням зменшення їх негативного впливу на довкілля за рахунок дотримання екологічних та санітарно-гігієнічних норм;
- виховання екологічної культури населення та навчання безпечного поводження з відходами.

Завдання 3.2.2.
Забезпечити охорону річок та зменшити рівень забруднення поверхневих джерел води

Водні ресурси Луганської області за запасами відносяться до недостатньо забезпечених. Водозабезпеченість території і населення регіону загальними водними ресурсами в 1,7 раза і місцевими в 2 рази нижче, ніж у середньому по Україні.

Крім того, суттєву роль відіграє забруднення поверхневих вод, яке обумовлено скидами стічних вод підприємств промисловості, комунально-побутової сфери та поверхневого стоку із селітебних територій.

Суб'єкти господарювання області в основному використовують ресурсомісткі технології. Значні питомі витрати водоспоживання на одиницю продукції притаманні практично всім підприємствам області.

Скид стічних вод у поверхневі водні об'єкти в 2015 році на контрольованій державою території склав 82,1 млн м3 (на 54% більше, ніж у 2014 році), з яких забруднених – 72,2 млн м3.

Найбільший обсяг забруднених зворотних вод скидається промисловими підприємствами та підприємствами водопровідно-каналізаційного господарства. Основні причини – недостатні потужності і технічна зношеність багатьох очисних споруд, скидання в мережі міської каналізації виробничих стічних вод з великим вмістом нафтопродуктів, важких металів тощо.

Основне техногенне навантаження області практично сконцентровано в басейні Сіверського Донця, де розташовані полігони та накопичувачі промислових та побутових відходів. Безпосередньо в долині р. Сіверський Донець, де існує основне родовище підземних вод, розташовані накопичувачі промислових підприємств хімічної галузі.

В районі розташування їх накопичувачів сформований осередок забруднення мінеральними солями, сполуками азоту та специфічними компонентами такими, як феноли, аміно- та нітропродукти, формальдегіди. Все це призвело до того, що сучасний екологічний стан басейну р. Сіверський Донець не можна вважати задовільним. Також за останні роки відмічається постійне зниження водності Сіверського Донця.

З метою покращення екологічної ситуації, впродовж 2013-2016 років інститутом «Дніпродіпроводгосп»у повному обсязі виконані вишукувальні роботи по ТЕО «Поліпшення гідрологічного режиму та покращення екологічного стану р. Сіверський Донець в Харківській, Донецькій і Луганській областях на загальну суму 750,0 тис.грн.

По Луганській області виконано розробку проекту рибопропускної споруди на перегороджуючій греблі у м. Щастя. Залишок проектних робіт – це регулювання русел в басейнах рік Жеребець, Красна, Борова, Айдар, Євсуг, Тепла, Верхньовільхова, Деркул, Верхня Біленька та ін. загальною протяжністю 199 км. Регулювання передбачається з метою відновлення гідрологічного режиму замулених річок, захисту населених пунктів від підтоплення, відновлення водності рік (відновлення замулених плес).

Отримання проектних матеріалів дасть змогу реалізувати заходи з регулювання русла та відновити гідрологічний режим річок на території Луганської області

Велику шкоду річкам області наносить комунальне господарство. Тільки 8% стоків можна вважати очищеними.

Забруднення річок суттєво погіршує якість підземних вод, що є основними джерелами водопостачання населення та промисловості області. За станом хімічного і бактеріального забруднення вода в них класифікується як забруднена.

Об'єм забору води з природних водних об'єктів (поверхневі та підземні прісні водні ресурси) у 2015 році на контрольованій державою території склав 132,8 млн м^3, у тому числі 23,6% з поверхневих джерел (31,4 млн м^3) та 76,4% з підземних джерел (101,4 млн м^3) водозабору.

Із запасів прісної води, що розвідані, стандарту ДСТУ «Питна вода» відповідають лише 14%.

Спостереження за станом підземних вод на централізованих водозаборах області свідчить про систематичне погіршення їх якості. Значний вплив на формування якості підземних вод здійснюють поверхневі води, зворотні води, зокрема, води шахтного водовідливу.

Значний вплив на підземні води здійснюють полігони. Відмічено забруднення підземних вод компонентами, які характерні для побутових відходів, а саме: мінеральними солями, сполуками азоту. Крім того, в зонах їх впливу також спостерігається забруднення нафтопродуктами та важкими металами і мікрокомпонентами.

8%

стоків можна вважати очищеними

14%

розвіданих запасів прісної води відповідають стандарту ДСТУ «питна вода»

Завдання 3.2.3.
Забезпечити протиерозійний захист ґрунтів та сприяти відновленню деградованих земель

Сільськогосподарське освоєння області у 2015 році склало 76,1%, частка ріллі в загальній площі сільськогосподарських угідь становить 69,9%. За даними Державного земельного кадастру, в області станом на 01.01.2015 враховано 2,1 тис. га порушених земель, з них 1,1 тис. га відпрацьованих земель, які підлягають рекультивації.

Матеріали обстеження ґрунтів Луганської області свідчать, що значна частина ґрунтів малопридатна для сільськогосподарського використання по своєму генетичному походженню (ґрунти на пісках, піщаниках, сланцях та ін.), ознакам засолення, щебнистості і заболочування. Тривале використання земель для сільськогосподарських потреб без належних агротехнічних заходів призвело до фізико-хімічної деградації ґрунтів, тому що з інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс таких негативних факторів, як зниження вмісту гумусу, поживних речовин та інше.

З інтенсивними ерозійними процесами спостерігається комплекс деградаційних факторів, таких як: зниження вмісту гумусу та азоту, декальцинація, забруднення хімічними речовинами. За результатами обстежень ґрунтів Луганської області потерпають від дефляційних процесів 85% сільгоспугідь, рілля – 98,8%, піддані водній ерозії 63,6% сільгоспугідь, з них рілля 69,9%. Площа солонцюватих земель займає 75,7 тис. га або 4% від сільгоспугідь, рілля – 41,2 тис. га або 3,2%.

Під впливом різноманітних антропогенних факторів, одними з яких є забруднення і засмічення відходами та викидами у атмосферне повітря неочищених речовин підприємствами різних галузей промисловості настає псування земель.

76,1 %
сільськогосподарське освоєння області у 2015 році

69,9 %
частка ріллі в загальній площі сільськогосподарських угідь

Землі правобережжя області забруднюють підприємства вугільної промисловості. Породні відвали, які негативно впливають на навколишнє середовище навколо них, займають значні площі. Внаслідок несанкціонованого видобування корисних копалин відкритим способом відбувається порушення поверхневого шару ґрунту.

Завдання 3.2.4.
Забезпечити захист природо-заповідного фонду та лісового господарства

Розвиток природно-заповідного фонду є одним з пріоритетних напрямів природоохоронної роботи із збереження унікальних і типових природних ландшафтів, створення умов для відновлення видової різноманітності флори і фауни.

Законом України «Про основні засади державної екологічної політики України на період до 2020 року» передбачено довести площу заповідних територій країни до 2017 року до 11%, до 2020 року .– до 20%. Для Луганської області показник оптимальної кількості територій, що охороняються, повинен становити не менше 5%, як це передбачено Регіональною цільовою програмою розвитку екологічної мережі області на 2010-2020 роки. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Луганської області на цей час складає 3,97%.

Природно-заповідний фонд Луганської області нараховує 194 території та об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 93427,8 га, з них 8 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 13731,0 га та 183 території та об'єкти місцевого значення площею 79651,6 га.

На даний час на території, яка контролюється українською владою, розташовано 126 (66%) територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 74597,7 га (80%), в тому числі 6 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 13057,5 (95%) га та 120 територій та об'єктів місцевого значення площею 61540,2 га (66%).

Основним напрямком діяльності в галузі збереження біорізноманіття є оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

194

території та об'єкти природно-заповідного фонду

8

загальнодержавного значення

183

місцевого значення

На території, яка тимчасово не контролюється української владою, розташовано 64 території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення загальною площею 18665,9 га, у тому числі:

- місцевого значення – 63 території та об'єкти площею 17992,4 га;
- загальнодержавного значення – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення «Гостра могила» (м. Луганськ) площею 96,0 га, філія Луганського природного заповідника «Провальський степ» (Свердловський район) загальною площею 587,5 га.

Щодо питання охорони рослинного і тваринного світу, то суттєвим недоліком в його організації є низький рівень вивчення його стану, відсутність об'єктивних даних про чисельність переважної більшості видів флори і фауни.

Природні ландшафти та ресурси Луганщини перебувають під значним техногенним та антропогенним навантаженням. Кліматичні умови степової зони створюють ризики для відтворення та розведення лісів, їх збереження.

В цих умовах питання збереження біологічного різноманіття набуває стратегічного значення для забезпечення екологічної безпеки. Тому державна політика в галузі збереження рослинних ресурсів направлена на відтворення лісів, як основного природного чинника стабільного існування довкілля і збереження територій зайнятих природною рослинністю – степів, площі та видова різноманітність яких з року в рік зменшуються в результаті дії антропогенних факторів.

На території області зростає 1838 видів рослин, які відносяться до 629 родів і 141 родини. До Червоної Книги України занесені 129 видів переважно степової флори.

Істотним недоліком в організації охорони тваринного світу є низький рівень вивчення його стану і відсутність об'єктивних даних про чисельність переважної більшості немисливських видів тварин. В області на даний час здійснюється облік тільки тих видів, які відносяться до об'єктів полювання.

Фауна Луганської області відрізняється розмаїтим видовим складом. На території області зустрічається один вид круглоротих, 48 видів риб, 9 видів земноводних, 12 видів плазунів, 281 вид птахів та 77 видів ссавців.

Завдання 3.2.5.
Відновити систему екологічного моніторингу

Державна система моніторингу довкілля направлена на запобігання негативним змінам стану довкілля, дотримання вимог екологічної безпеки та контроль за забрудненням підземних вод на території області.

Метою функціонування системи моніторингу довкілля (далі - СМД) є впровадження державної стратегії і плану дій на обласному рівні, підвищення рівня виконання її основних функцій, що спрямовані на забезпечення потреб органів державного управління, місцевого самоврядування і громадськості в оперативній і достовірній інформації про стан навколишнього природного середовища Луганської області.

Для цього необхідно створити єдине нормативно-методичне забезпечення щодо контролю за якістю складових довкілля та узгодити відомчу взаємодію в галузі ведення екологічного моніторингу, шляхом створення центру акумуляції таких даних.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. СТВОРЕННЯ СПИРЯТЛИВИХ УМОВ ДЛЯ ЖИТТЯ ТА ПОБУДОВА МИРУ

Оперативна ціль 4.1. Підвищення рівня особистої та суспільної безпеки

Завдання 4.1.1. Створити безпечні умови для проживання та пересування територією

Незавершеність і недостатнє облаштування державного кордону залишається однією з потенційних загроз національним інтересам і національній безпеці країни. Тому на національному рівні були прийняті розпорядження щодо демаркації державного кордону з Російською Федерацією в односторонньому порядку та встановлення відповідних інженерних споруд та фортифікаційних укріплень в Харківській, Сумській та Чернігівській областях. В Луганській області інженерно-технічні роботи планується виконати впродовж 2016-2018 років[49].

За масштабами розвитку техногенної сфери, насиченістю техногенно небезпечними підприємствами, Луганська область посідає одне з перших місць в Україні, а за основними видами небезпеки по регіонах, з урахуванням щільності населення, вона входить до числа регіонів з критичним рівнем небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

За масштабами розвитку техногенної сфери, насиченістю техногенно небезпечними підприємствами, Луганська область входить до числа регіонів з критичним рівнем небезпеки виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

49. проект «Стіна»

Станом на 01.01.2016 на території області розташовано 542 потенційно небезпечних об'єкта, з них 35 – хімічно небезпечні[50]. На більшості потенційно небезпечних об'єктів зношеність технічного обладнання та устаткування перевищує 85%. До зони можливого хімічного забруднення може потрапити понад 240 тис. осіб.

542
небезпечних об'єкта

35 з яких
хімічно небезпечні

240 000
осіб може потрапити до зони хімічного забруднення

На більшості потенційно небезпечних об'єктів зношеність технічного обладнання та устаткування перевищує 85%.

Для оповіщення та інформування населення області про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій в області використовується автоматизована система централізованого оповіщення, яку введено в експлуатацію в області ще у 1987 році, модернізація якої можлива лише при відповідних змінах на національному рівні – розробці та прийнятті нової системи та схем оповіщення по всіх регіонах України.

Загрозу здоров'ю та життю цивільного населення становлять міни та невибухнувші боєприпаси, які залишились вздовж всієї лінії розмежування. В весняно-літній період під час літніх канікул та сезонних сільськогосподарських робіт, а також на період закриття офіційного КВПП, значно підвищується ризик нещасних випадків серед цивільного населення. Процес розмінування територій розпочнеться після висновків технічної місії ООН щодо масштабів загроз, пов'язаних з мінно-вибуховими пристроями та оцінки потреб у протимінній діяльності[51]. Однак до повного розмінування території важливо проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед місцевого населення щодо мінної небезпеки, а також модернізувати програми з громадської безпеки (в т.ч. надання первинної медичної допомоги), які використовуються в закладах освіти та на підприємствах області.

50. зберігається або використовується у виробничій діяльності понад 20 видів небезпечних хімічних речовин загальною вагою 34 тис. тонн

51. Технічна місія ООН, до складу якої ввійшли технічні експерти Програми розвитку ООН (ПРООН), Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) та Служби ООН з розмінування (ЮНМАС), працювала в Луганській та Донецькій областях впродовж 23 січня -5 лютого 2016 р.

Відповідно до міжнародних домовленостей та міжнародного гуманітарного права мешканці Луганської області повинні мати можливість безпечного та доступного перетину лінії розмежування.

В Луганській області відкритий пішохідний пункт перетину в смт. Станиця-Луганська, ще один планується відкрити в м. Золоте Попаснянського району[52]. Через низьку пропускну спроможність[53] та в залежності від графіку роботи пункту та дня тижня, люди різного віку та різними фізичними вадами вимушені перебувати у чергах до 5 годин (а в разі порушення тиші набагато довше, навіть залишатись на ніч).

На КПВВ мають бути створені умови для комфортного перетину (в т.ч. постійно діючі медичні пункти) та забезпечено надання роз'яснювальної інформації (номера гарячих ліній органів влади, контактні дані благодійних та гуманітарних організацій тощо).

Для зменшення кількості конфліктних ситуацій як з військовими в пунктах перетину, так і в установах соціального захисту, необхідно відкривати інформаційно-консультаційні бюро та залучати місцевих експертів (правозахисників, медіаторів) до урегулювання конфліктів альтернативним способом.

Ключовими завданнями в рамках реалізації даної цілі є:

- розмінування територій;
- розробка механізму щодо відшкодування збитків та процедур викупу (відчуження) земельних ділянок, які зайняті під фортифікаційними спорудами та будуть використані для облаштування державного кордону та військових містечок[54];
- оновлення спеціальної техніки та обладнання для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також засобів радіозв'язку;
- проведення інформаційних заходів щодо мінної небезпеки особливо в районах, які знаходяться вздовж лінії розмежування.

52. КПВВ «Золоте» станом на 25.05.2016 відкрите не було.

53. Пропускна здатність пішохідного пункту перетину «Станиця Луганська» – 5,0 тис. осіб на добу. КПВВ «Золоте» розраховано на 1,500 тис. автомобілів за добу (дані потребують уточнення)

54. Вздовж державного кордону в 50 метровій зоні від лінії кордону підлягають обміну або викупу (відчуженню) 1272 земельних ділянок приватної власності, площею 7606,8 га. Під фортифікаційними спорудами вже зайняті 143 земельні ділянки площею 715, 55 га, у тому числі 121 ділянка приватної власності площею 405,0924 га

Завдання 4.1.2.
Підвищити рівень соціальної згуртованості населення та забезпечити відкритий соціальний діалог на регіональному та місцевому рівнях

Наслідки внутрішнього переміщення найбільш чутливо проявляються на рівні громад і область вимушено стикається із новими викликами щодо власної соціальної згуртованості. Очевидно, що задля досягнення належного рівня єдності та солідарності в умовах активних та динамічних міграційних процесів місцеві мешканці і ВПО мають проявляти взаємоповагу та порозуміння, незалежно від того, як швидко вирішиться конфлікт на сході України.

Досягнення належного рівня порозуміння та соціальної єдності в умовах внутрішніх міграційних процесів є нелегким завданням внаслідок наявності різних світоглядів та цінностей, що додатково ускладнюється ще й розбіжностями у сприйнятті триваючих процесів у різних поколіннях, а також особливостями життя в міському та сільському середовищі та зростаючим економічним розшаруванням суспільства. Негативної динаміки вказаним процесам додає загальне скорочення реальних доходів населення та постійне зростання обсягів навантаження негативною інформацією з боку засобів масової інформації, що в окремих випадках призводить до проявів нетерпимості, дискримінації та, навіть, насильства.

Ефективними засобами порозуміння та згуртованості, як показала практика, є необхідність організації спільних дій та реалізації проектів за різною тематикою.

У налагодженні діалогу також важливу роль відіграє наявність умов для проведення спільних зустрічей – місць з відкритим простором та можливістю неформального спілкування, якими можуть виступати громадські зони відпочинку, культурні та освітні центри, як у традиційному, так і більш сучасному форматах («hub», «коворкинг-центри»).

Завдання 4.1.3.
Підтримати розвиток регіональних ЗМІ та вжити заходів для забезпечення інформаційної безпеки

Через збройний конфлікт, який було розпочато в області у 2014 році, інформаційний простір області було майже повністю зруйновано: призупинена робота 3-х обласних телеканалів (ЛОТ, ЛКТ, ІРТА) та випуск усіх обласних газет, перестали працювати декілька крупних інформаційних інтернет-сайтів.

На сьогодні лише телеканал ЛОТ та радіо ПУЛЬС (Філія НТКУ «Луганська регіональна дирекція») здійснюють трансляцію своїх програм на усю підконтрольну Україні територію Луганської області а також, чи не єдині, на окремі регіони її окупованої частини.

Ключовими завданнями в забезпеченні інформаційної безпеки та налагодженні діалогу, порозуміння та соціальної згуртованості в суспільстві є:

- відновлення українського телерадіомовлення в регіоні;
- розвиток регіональних ЗМІ та інформаційного середовища;
- проведення інформаційних кампаній з формування толерантного та антидискримінаційного відношення;
- забезпечення розповсюдження обласної газети в населених пунктах, де відсутня трансляція українського телерадіомовлення;
- залучення молодої аудиторії до створення власного контенту (дитяча газета, радіо, телевізійні випуски, тощо).

Оперативна ціль 4.2. Створення умов для реалізації принципу верховенства права, гендерної рівності та забезпечення захисту прав людини

Завдання 4.2.1. Сприяти розвитку громадянського суспільства та запровадженню механізмів громадського контролю за дотриманням принципу верховенства права

Організації громадянського суспільства можуть виступати як самостійні виконавці та бути надійними партнерами органів влади у проведенні аналізу (в т.ч. регуляторного впливу окремих управлінських рішень та їх імплементації), проведенні ефективних публічних консультацій і запровадженні інноваційних практик по роботі з окремими категоріями населення (зокрема, вони можуть бути виконавцями проектів з надання соціальних послуг та інших видів допомоги). Але вони повинні мати відповідний рівень організаційної спроможності, знань та навичок для професійного виконання цих функцій, що дозволить не знизити якість та не сповільнити процес підготовки та прийняття важливих для розвитку регіону документів та проектів.

Від того, до якої міри залучаються спроможні громадські об'єднання до розробки місцевих рішень, нормативно-правових актів та програм розвитку, залежить і те, наскільки якісно будуть опрацьовані альтернативні варіанти розв'язання проблем розвитку та визначені оптимальні шляхи їх вирішення, наскільки будуть зрозумілими та прийнятними для окремих груп населення дії місцевих органів влади у подальшому.

Розвиток громадянського суспільства є необхідною умовою подальших демократичних змін у країні.

Першим етапом залучення громадськості до прийняття рішень стало створення консультативно-дорадчих органів[55] при органах виконавчої влади (при Луганській ОДА створено 42 координаційні та громадські ради).

Однак, у зв'язку з реформами, що торкнулися практично усіх сфер суспільного життя та появою нових викликів перед суспільством, важливо більш активно долучати громадські об'єднання до розробки інноваційних рішень розв'язання проблем, здійснення моніторингу, інформування населення, проведення заходів із консолідації суспільства, соціальної єдності та примирення.

У зв'язку з цим в Луганській області ініційовано розробку регіональної програми та плану заходів щодо реалізації «Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства на 2016-2020 роки», яка буде зосереджена на наступних пріоритетах:

- залучення громадськості області в процеси вироблення політики органами державної влади та органами місцевого самоврядування;
- сприяння процесам децентралізації в частині розвитку місцевої «демократії участі»;
- підтримка інформаційних проектів інститутів громадянського суспільства;
- підтримка організаційної спроможності інститутів громадянського суспільства;
- підтримка ініціатив громадських організацій в сфері надання соціальних послуг населенню області;
- соціальна згуртованість громад та підтримка програм примирення і постконфліктного миробудівництва, протидії корупції та громадської безпеки.

55. Відповідно до постанови КМУ від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»

57. заборгованість по заробітній платі станом на 01.01.2016 склала 506,8 млн грн

58. 27 сільгосппідприємств зазнали збитків у сумі 35,8 млн грн, з яких руйнування споруд та приміщень сільгосппризначення – 14,7 млн грн, загибель худоби – 0,7 млн грн, знищення сільгосптехніки – 2,4 млн грн та збитки внаслідок неможливості збору врожаю – 18,0 млн грн

Завдання 4.2.2.
Запровадити дієві механізми із захисту прав людини з урахуванням наслідків збройного конфлікту та їх впливу на населення регіону

Збройний конфлікт на сході України, окрім пошкодження об'єктів інфраструктури та погіршення загального економічного становища регіону, призвів до масових порушень прав людини, особливо тих, які були вимушені покинути свої домівки із-за загрози своєму життю та життю своїх близьких.

Найбільш поширені порушення знаходяться в сфері забезпечення соціально-економічних прав (в т.ч. відновлення документів ВПО, отримання компенсацій за зруйноване та пошкоджене майно, незаконні звільнення, повернення заборгованості по заробітній платі, повернення депозитів в фінансових установах, які були розташовані на непідконтрольній території тощо), а також в порушенні людської гідності, права на свободу та особисту недоторканість (що проявляється у вигляді неправомірних затримань, гендерного насилля, психологічного тиску та жорстокому поводженні, включення до закритих баз даних)[56]. Особливу увагу необхідно приділяти захисту прав дітей, забезпеченню їх прав на отримання освіти та психологічної допомоги для адаптації у новому середовищі.

На фоні військового конфлікту в регіоні також порушуються права населення на гідну оплату праці[57] та майнові права суб'єктів господарювання[58]. Вирішення всіх цих проблем лежить тільки у правовому просторі – через залучення місцевих правозахисних організацій до вирішення спірних питань, активізації правозахисного руху та масову правову освіту серед військового та цивільного населення щодо основ прав людини та міжнародного гуманітарного права (в т.ч. на виконання Плану дій з реалізації національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року[59]).

В рамках реалізації даної цілі ключовими завданнями є:

- створення зведеного реєстру зруйнованого та пошкодженого житла в Новоайдарському, Станично-Луганському та Попаснянському районах[60];
- компенсація витрат на проведення експертизи вартості пошкоджених і зруйнованих будівель та складання дефектного акту;
- формування та ведення реєстру заборгованості з виплати заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат;
- організація роботи консультаційних бюро з захисту прав людини або осередків із правозахисного руху;
- розробка пропозицій до діючого законодавства щодо захисту прав людини на основі виявлених порушень в містах та районах області;
- підготовка місцевих фахівців з альтернативного вирішення конфліктів (медіаторів);
- проведення заходів із правової освіти серед військового та цивільного населення щодо основ прав людини та міжнародного гуманітарного права;
- адвокація проблем, які вирішуються на державному рівні.

59.План дій затверджено розпорядженням КМУ від 23.11.2015 № 1393-р http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248740679

60. завдання буде реалізоване після прийняття постанови «Порядок надання грошової допомоги та відшкодування шкоди особам, які постраждали під час проведення антитерористичної операції у Донецькій та Луганській областях». Станом на 01.01.2016 постанова не прийнята, при Мінрегіон створена робоча група щодо розробки механізму надання допомоги

Завдання 4.2.3.
Посилити спроможність громад до інтеграції й забезпечення рівних можливостей для ВПО та інших вразливих груп населення, в тому числі жінок та молоді

Наявність в межах області територій підконтрольних, та непідконтрольних українській владі, призвело до масових міграційних процесів та появі нової соціальної групи «внутрішньо перемішені особи» (ВПО). Користуючись своїм правом на вільний вибір місця проживання всередині країни, ВПО загострили системні проблеми, які вже були в приймаючих громадах, особливо в сфері доступності житла:

- вартість оренди житла в обласних центрах у власників приватного житла була вища за середньообласний рівень заробітної плати (як у 2013 році до масового переселення людей з тимчасово окупованих територій, так і у 2015 році вартість оренди житла збільшилась на 10-30%);
- майже відсутній житловий фонд соціального призначення: станом на 01.01.2015 в Україні нараховувалось 3042 гуртожитків, з яких 51,8% було надано дозвіл на приватизацію[61], а на квартирному обліку стояло 657,0 тис. сімей та одинаків і лише 3 тис. одержали житло протягом року[62];
- обмежені можливості пільгового житлового кредитування: в період з 1998 по 2015 роки скористатись державними житловими програмами змогли лише 41326 сімей (з яких 52% сімей отримали пільгові кредити в рамках державної програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» у 2011-2015 роках)[63];
- вільне житло, яке є в сільській місцевості, знаходиться в віддалених районах, без зручного транспортного сполучення та не підключено до інженерних мереж (газових та водопровідних).

Особливістю статусу ВПО є те, що він має тимчасовий характер – поки не будуть створені умови для безпечного повернення до місця постійного проживання або переселення в будь-яку іншу частину країни. На цей період за ВПО залишається право власності на майно, яке було залишено до переміщення, а в разі неможливості повернення такого майна їх власникам, має забезпечуватися надання належної компенсації або справедливого відшкодування в іншій формі.

Тому важливим питанням для підтримки соціальної стабільності та згуртованості в регіоні є поліпшення соціальної, житлової та побутової інфраструктури в приймаючих громадах, щоб і місцеві мешканці і новоприбулі, (особливо найбільш вразливі групи населення) могли отримувати соціально важливі послуги в рівних обсягах та належної якості.

Питання реконструкції/переобладнання об'єктів незавершеного будівництва під житло, а також будівництва нових житлових будинків мають вирішуватись в рамках реалізації «Регіональної цільової програми зі створення та розвитку фонду соціального житла в Луганській області на 2016-2020 роки», та після розробки та затвердження нового генерального плану забудови Луганської області.

61. в Луганській області був 71 гуртожиток, з яких 43 було надано дозвіл на приватизацію у 2015 році;

62. Статистичні дані «Житловий фонд України». http://www.ukrstat.gov.ua/

63. Інформаційно-аналітична довідка реалізації житлових програм (підготовлена Міністерством регіонального розвитку, будівництва та ЖКХ, 2016 рік). http://www.minregion.gov.ua/

Оперативна ціль 4.3. Збереження та поширення історичного та культурного надбання Луганщини

Завдання 4.3.1. Підтримати заклади культури та розвиток мистецтв

Реалізацію державної політики в галузі культури регіону здійснювало 690 закладів культури, серед яких: 338 публічних бібліотек; 297 клубних установ; 29 шкіл естетичного виховання; 13 музеїв; 4 кінотеатри; 3 парки; 2 обласні театри; 2 обласні методичні центри; філармонія; обласне музичне училище.

Одним з головних завдань розвитку Луганщини є зміцнення української свідомості та виховання патріотизму, а також створення умов для задоволення культурних потреб і розкриття творчого потенціалу жителів регіону, що буде відбуватися через підтримку закладів культури та розвиток мистецтв.

Для реалізації даної цілі ключовими завданнями є:

- реалізація державної політики у сфері культури, охорони культурної спадщини, міжнаціональних відносин;
- створення належних умов праці працівників культури;
- сприяння підвищенню професійного рівня фахівців сфери культури;
- координація та методичне керівництво у сфері клубної, музейної, бібліотечної діяльності та естетичного виховання дітей;
- забезпечення вільного розвитку культурно-мистецьких процесів;
- забезпечення доступності всіх видів культурних послуг і культурної діяльності для кожного громадянина;
- зміцнення матеріально - технічної бази;
- забезпечення прав національних меншин та права громадян на свободу світогляду і віросповідання.

690
закладів культури

338
публічних бібліотек

297
клубних установ

29
шкіл естетичного виховання

13
музеїв

4
кінотеатри

2
обласні театри

2
обласні методичні центри

3
парки

Завдання 4.3.2.
Популяризувати історичне та культурне надбання Луганщини

Свою творчу та гастрольну діяльність по області, регіонами України та зарубіжжю здійснювали Луганська обласна філармонія, Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр, Луганський обласний козачий кінний театр, КУ «Сєвєродонецьке обласне музичне училище ім. С.С. Прокоф'єва», професійні та самодіяльні творчі колективи, аматори народного мистецтва міст та районів області, популяризуючи історичне та культурне надбання Луганщини.

Популяризація історичного та культурного надбання Луганщини буде здійснюватися через:

- сприяння творчим колективам у їхній гастрольній діяльності;
- міжкультурний обмін з іншими регіонами України;
- фестивалі та конкурси;
- кінопокази, виставкову, лекційну та семінарську роботу на базі бібліотек, музеїв, клубних закладів і шкіл естетичного виховання області;
- анонсування та висвітлення культурологічних заходів у засобах масової інформації;
- розроблення методичних посібників.

Етапи, механізми, інституційне, організаційне та фінансове забезпечення реалізації стратегії

Методика реалізації Стратегії передбачає визначення пріоритетів у досягненні її цілей. Важливим є здійснення Стратегії в рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних циклів (етапів), включених у два Плани реалізації:

- Перший – 2017–2018 роки;
- Другий – 2019–2020 роки.

Реалізація Стратегії передбачається у відповідності до вимог щодо порядку розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку. Окремі цілі та завдання Стратегії були сформульовані з урахуванням очікуваних законодавчих змін у частині організації публічної влади, адміністративно-територіального устрою, бюджетної децентралізації та нових форм державної підтримки регіонального розвитку. Реалізація завдань здійснюватиметься у відповідності до змісту й часу внесення відповідних змін.

Цілі та завдання Стратегії досягаються й реалізуються через конкретні проекти та заходи у відповідності до Плану реалізації проектів та виконання завдань, а також в рамках реалізації регіональних цільових програм.

Рис.3 **Механізм реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року**

Перший етап
з 2017 р. до 2018 р.

Другий етап
з 2019 р. до 2020 р.

Учасники забезпечення реалізації Стратегії

Асоціації та інші об'єднання органів місцевого самоврядування → Луганська АРР → РДА → Органи місцевого самоврядування → ЛВЦА

Фінансове забезпечення Стратегії

- Кошти державного, обласного, районного бюджетів, сіл регіону
- Кошти галузевих програм
- Кошти технічної допомоги, донорів, тощо
- Кошти інвесторів, власні кошти підприємств
- Кошти з інших джерел, не заборонених законодав-ством

Моніторинг результатів реалізації Стратегії

Планом визначаються також їх головні виконавці. Включені до Плану проекти та заходи враховуються при підготовці щорічних програм економічного та соціального розвитку регіонів й проектів місцевих бюджетів.

Інституційне супроводження процесу реалізації стратегії буде здійснювати Луганська агенція регіонального розвитку, до основних завдань якої відноситься:

- участь в розробці стратегічних документів з регіонального розвитку (в т.ч. «Плану заходів»);
- участь у розробленні та реалізації проектів регіонального розвитку, здійснення їх супроводу в процесі отримання фінансування для їх реалізації;
- участь у розробленні та реалізації регіональних цільових програм, програм соціально-економічного розвитку;
- залучення інвестиційних та кредитних ресурсів, міжнародної технічної допомоги на підтримку розвитку регіону;
- організація навчальних заходів з питань проектного менеджменту та діяльності міжнародних організацій в Україні (в т.ч. діяльності проектів розвитку та організацій з надання гуманітарної допомоги);
- організація заходів щодо вивчення та поширення кращого вітчизняного та міжнародного досвіду в сфері управління місцевим та регіональним розвитком, особливо в контексті реалізації національних реформ (реформи публічної влади, освітньої та медичної реформ, та реформ в сфері громадської безпеки).

Кожні 2 роки, на основі моніторингу Стратегії, здійснюється оцінка необхідності уточнення чи перегляду окремих елементів Стратегії у світлі нових тенденцій і обставин, що можуть виникати, а також впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- Державного фонду регіонального розвитку;
- коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів місцевих бюджетів;
- коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;
- коштів інвесторів, як зовнішніх, так і внутрішніх.

Для комплексного розв'язання актуальних проблем розвитку важливо забезпечити координацію та взаємодію між всіма зацікавленими сторонами – органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, установами, що впроваджують проекти розвитку, гуманітарними організаціями, обласними та місцевими органами влади, громадськими організаціями.

Планування спільних дій буде відбуватись в рамках засідань «Обласної координаційної ради з питань реалізації в Луганській області проектів, програм та ініціатив Європейського Союзу, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій».

Моніторинг та оцінка реалізації регіональної стратегії

Метою моніторингу Стратегії є забезпечення керівництва області та суспільства повною, оперативною, достовірною та легкою до інтерпретації інформацією про соціально-економічні процеси в суспільстві.

Аналіз моніторингу є необхідним для підготовки управлінських рішень щодо розвитку територій. Моніторинг, що є системним процесом збору, аналізу та обробки показників з вживанням сучасних інформаційно-комунікаційних систем і технологій, також дозволить визначити інтегральні індикатори для виявлення відповідності існуючого стану економіки області стратегічно визначеному.

Основними завданнями моніторингу є:

- збір інформації, що відображає всі аспекти й особливості розвитку соціально-економічних процесів у регіоні;
- забезпечення цією інформацією органів управління, установ і організацій, населення регіонів;
- вдосконалення системи збору, зберігання і обробки даних шляхом впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних систем і технологій;
- всебічний аналіз і обробка отриманої інформації;
- вдосконалення системи регіональних статистичних показників; розробка системи приватних і інтегральних індикаторів економічного і соціального розвитку з метою проведення комплексної оцінки рівня соціально-економічного розвитку області;
- діагностика потенційних проблем, перш ніж вони стануть реальними;
- розробка рекомендацій щодо усунення негативних і підтримки позитивних тенденцій розвитку;
- розробка критеріїв і системи індикаторів, що характеризують депресивні території;
- розробка прогнозів розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

У рамках реалізації Стратегії та регіональних стратегій розвитку запроваджується моніторинг досягнення цілей шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з їх прогнозними значеннями, який проводиться що півроку. Оцінка досягнення цілей Стратегії проводиться за результатами виконання першого та другого етапів її реалізації Мінрегіоном та місцевими органами виконавчої влади через один рік після завершення відповідного етапу.

Моніторинг Стратегії проводиться на підставі показників Держкомстату, його територіальних органів, які подаються задля проведення моніторингу і оцінки реалізації регіональної стратегії.

Звіт про результати реалізації регіональної стратегії має містити:

- короткий опис заходів та вплив їх впровадження на область;
- інформацію про рівень виконання заходів порівняно з попередньо визначеними в плані очікуваними результатами;
- дані про заплановані та фактичні обсяги і джерела фінансування заходів;
- резюме з основних перешкод у виконанні певних заходів, які вживалися для їх подолання;
- інформацію про зміни в показниках соціально-економічного розвитку.

Система оцінки ефективності реалізації Стратегії розвитку буде розроблена додатково відповідно до «Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 856, «Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації», затвердженої наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 № 79, та з урахуванням методики оцінки рівня соціальної згуртованості (індекс SCORE).

С.В.ПОЛЯЩЕНКО

Заступник керівника апарату –
начальник управління по роботі з персоналом

Додатки до Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року

Додаток 1.
Цілі та завдання оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
1. Відновлення доступу до критичної інфраструктури та послуг	1.1. Відновлення і розбудова якісної інфраструктури та забезпечення її стабільного функціонування	1.1.1. Забезпечити стале енергопостачання та підвищити рівень енергетичної безпеки
		1.1.2. Забезпечити стале, якісне та ефективне водозабезпечення та водовідведення
		1.1.3. Відновити транспортно-логістичну інфраструктуру та покращити транспортне сполучення
	1.2. Відновлення та розбудова систем з надання якісних і доступних державних та муніципальних послуг	1.2.1. Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання медичних послуг
		1.2.2. Відновити та розбудувати регіональну інфраструктуру з надання соціальних послуг
		1.2.3. Відновити регіональний архівний фонд та функціонування архівної системи
		1.2.4. Покращити доступ до якісних медичних, освітніх та соціальних послуг
		1.2.5. Покращити доступ до спортивної інфраструктури та підтримати розвиток спорту
2. Підвищення спроможності місцевої влади в умовах децентралізації та інформатизації	2.1. Створення та посилення об'єднаних територіальних громад	2.1.1. Підтримати процес створення об'єднаних територіальних громад та сприяти їх подальшому розвитку
	2.2. Посилення спроможності громад у питаннях управління комунальним майном	2.2.1. Посилити спроможність громад у сфері управління водопровідно-каналізаційним господарством
		2.2.2. Посилити спроможність громад у сфері управління системами теплопостачання
		2.2.3. Посилити спроможність громад із забезпечення енергозбереження та підвищення енергоефективності
	2.3. Посилення спроможності громад у сфері надання якісних послуг населенню	2.3.1. Посилити спроможність громад у сфері надання якісних соціальних послуг
		2.3.2. Посилити спроможність громад у сфері надання якісних послуг освіти
		2.3.3. Посилити спроможність громад у сфері надання правової допомоги та забезпечення громадської безпеки

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Основні завдання
3.Економічне відновлення та перехід до сталого розвитку	3.1. Підвищення стійкості регіональної економіки та перехід до її сталого зростання	3.1.1. Сприяти підвищенню конкурентоспроможності підприємств регіону 3.1.2. Створити необхідні передумови для інноваційного розвитку регіону, включаючи збереження, використання та розвиток наукового потенціалу 3.1.3.Сприяти підвищенню продуктивності та ефективності сільського господарства 3.1.4. Сприяти розвитку переробки сільськогосподарської продукції та розширенню ринків її збуту 3.1.5. Надати підтримку для розвитку малого бізнесу та сприяти самозайнятості населення, особливо вразливих груп,в тому числі жінок та молоді
	3.2. Покращення стану навколишнього природного середовища	3.2.1. Розробити та впровадити ефективну систему поводження з побутовими і промисловими відходами 3.2.2. Забезпечити охорону річок та зменшити рівень забруднення поверхневих джерел води 3.2.3. Забезпечити протиерозійний захист ґрунтів та сприяти відновленню деградованих земель 3.2.4. Забезпечити захист природо-заповідного фонду та лісового господарства 3.2.5. Відновити систему екологічного моніторингу
4. Створення сприятливих умов для життя та побудова миру	4.1. Підвищення рівня особистої та суспільної безпеки	4.1.1. Створити безпечні умови для проживання та пересування територією 4.1.2. Підвищити рівень соціальної згуртованості населення та забезпечити відкритий соціальний діалог на регіональному та місцевому рівнях 4.1.3. Підтримати розвиток регіональних ЗМІ та вжити заходів для забезпечення інформаційної безпеки
	4.2. Створення умов для реалізації принципу верховенства права, гендерної рівності та забезпечення захисту прав людини	4.2.1. Сприяти розвитку громадянського суспільства та запровадженню механізмів громадського контролю за дотриманням принципу верховенства права 4.2.2. Запровадити дієві механізми із захисту прав людини з урахуванням наслідків збройного конфлікту та їх впливу на населення регіону 4.2.3. Посилити спроможність громад до інтеграції й забезпечення рівних можливостей для ВПО та інших вразливих груп населення, в тому числі жінок та молоді
	4.3. Збереження та поширення історичного та культурного надбання Луганщини	4.3.1. Підтримати заклади культури та розвиток мистецтв 4.3.2. Популяризувати історичне та культурне надбання Луганщини

Додаток 2.
Узгодженість стратегічних та оперативних цілей оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року) з стратегічними/ оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року

Таблиця 2.1.
Узгодженість стратегічних цілей оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року) зі стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року*

Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року	**Стратегічні цілі розвитку Луганської області до 2020 року**			
	Відновлення доступу до критичної інфраструктури та послуг	Підвищення спроможності місцевої влади в умовах децентралізації та інформатизації	Економічне відновлення та перехід до сталого розвитку	Створення сприятливих умов для життя та побудова миру
1. Підвищення рівня конкурентоспромож-ності регіонів	++	++	+	++
2. Територіальна со-ціально-економічна інтеграція і просторо-вий розвиток	++	+	++	++
3. Ефективне державне управління у сфері регі-онального розвитку	+	++	++	+

*Позначкою "++" зазначено повне узгодження стратегічних/оперативних цілей Державної стратегії регіональ-ного розвитку до 2020 року (нова редакція 2016 року) стратегічним/оперативним цілям розвитку Донецької області до 2020 року, позначкою "+" зазначено загальну узгодженість.

Таблиця 2.2.
Узгодженість оперативних цілей оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року) з оперативними цілями Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року*

Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвиткудо 2020 року	Оперативні цілі оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року									
	Відновлення і розбудова якісної інфраструктури та забезпечення її стабільного функціонування	Відновлення та розбудова систем з надання якісних і доступних державних та муніципальних послуг	Створення та посилення об'єднаних територіальних громад	Посилення спроможності громад в питаннях управління комунальним майном	Посилення спроможності громад в сфері надання якісних послуг населенню	Підвищення стійкості регіональної економіки та перехід до її сталого зростання	Покращення стану навколишнього природного середовища	Підвищення рівня особистої та суспільної безпеки	Створення умов для реалізації принципу верховенства права, гендерної рівності та забезпечення захисту прав людини	Збереження та поширення історичного та культурного надбання Луганщини
1.1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	++	++	++	++	++	++	+	+	+	+
1.2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	++	++	++	++	++	++	+	+	+	+
1.3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	++
2.1. Виконання завдань і здійснення заходів, спрямованих на вирішення актуальних проблемних питань Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим та Севастополя	++	++	++	++	++	++	++	++	++	++

*Позначкою "++" зазначено повне узгодження стратегічних/оперативних цілей Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року (нова редакція 2016 року) оперативним цілям розвитку Луганської області до 2020 року, позначкою "+" зазначено загальну узгодженість

Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвиткудо 2020 року	Оперативні цілі оновленої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року									
	Відновлення і розбудова якісної інфраструктури та забезпечення її стабільного функціонування	Відновлення та розбудова систем з надання якісних і доступних державних та муніципальних послуг	Створення та посилення об'єднаних територіальних громад	Посилення спроможності громад в питаннях управління комунальним майном	Посилення спроможності громад в сфері надання якісних послуг населенню	Підвищення стійкості регіональної економіки та перехід до її сталого зростання	Покращення стану навколишнього природного середовища	Підвищення рівня особистої та суспільної безпеки	Створення умов для реалізації принципу верховенства права, гендерної рівності та забезпечення захисту прав людини	Збереження та поширення історичного та культурного надбання Луганщини
2.2. Запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток регіонів	++	++	++	++	++	++	++	+	++	+
2.3. Забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання	++	++	++	+	+	+	++	++	++	++
2.4. Розвиток міжрегіонального співробітництва	++	+	+	+	+	++	+	+	+	++
3.1. Децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою	+	++	++	++	++	++	+	+	+	+
3.2. Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+
3.3. Підвищення якості державного управління регіональним розвитком	+	++	++	++	++	++	+	+	+	+
3.4. Посилення міжгалузевої координації в процесі планування та реалізації державної регіональної політики	+	++	++	+	+	+	+	+	+	+
3.5. Інституційне забезпечення регіонального розвитку	+	+	++	++	++	++	+	+	+	+

*Позначкою "++" зазначено повне узгодження стратегічних/оперативних цілей Державної стратегії регіонального розвитку до 2020 року (нова редакція 2016 року) оперативним цілям розвитку Луганської області до 2020 року, позначкою "+" зазначено загальну узгодженість

Додаток 3.
Прогнозні показники реалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року (нова редакція 2016 року)

Показники у відсотках до попереднього року	2017 рік			2019 рік		
	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Індекс валового внутрішнього регіонального продукту	102,3	103,5	101,0	103,5	104,0	103,0
Індекс споживчих цін у середньому за рік	111,5	110,4	112,6	106,3	105,5	107,0
Індекс цін виробників промислової продукції	109,8	108,5	111,1	100,5	104,7	105,3
Середньомісячна номінальна заробітна плата, скоригована на індекс споживчих цін	102,2	103,7	100,7	105,0	104,6	102,8
Рівень безробіття населення у віці 15-70 років за методологією МОМ	9,7	9,2	10,2	8,35	7,7	9,0
Продуктивність праці	100,95	101,8	100,1	102,7	103,4	101,9
Експорт товарів і послуг	110,3	111,5	109,1	110,95	111	110,9
Імпорт товарів і послуг	110,4	111,9	108,9	111,5	111,8	111,2

*Відповідно до даних Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016-2019 роки, що був схвалений постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 558

Додаток 4.
Опис процесу стратегічного планування

Стратегія розвитку Луганської області до 2020 року – це комплексний документ, який окреслює пріоритети та напрямки розвитку області в сфері економічної, соціальної та екологічної політики до 2020 року, а також способи та механізми для їх втілення.

Процес розроблення Стратегії розвитку грунтувався на партнерсько-експертній моделі підготовки документів стратегічного характеру з урахуванням трьох базових принципів стратегічного планування:

1. Принцип «партнерства»: до процесу були залучені всі суб'єкти регіональної політики: представники регіональних та місцевих органів влади, наукових установ, асоціацій підприємців та громадських організацій;
2. Принцип «реалістичності»: цілі розвитку регіону були визначені з урахуванням повноважень регіональних та місцевих органів влади, а також існуючих ресурсів та можливостях для розвитку;
3. Принцип «прозорості процесу»: весь процес оновлення стратегічного плану освітлювався в регіональних ЗМІ, а матеріали робочих зустрічей – на інформаційному ресурсі http://strategy2020.lg.ua/.

Розроблення Стратегії відбувалось з урахуванням положень наступних документів:

- Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385;
- Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932;
- Концепції Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України, схваленої на засіданні Кабінету Міністрів України 31.08.2016;

Під час розроблення Стратегії були використані наступні звіти та аналітичні матеріали:

- Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів у 2015 році, проведений Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлового комунального господарства України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики»;
- Зведений звіт «Оцінка відновлення та розбудови миру на Сході України», який є спільним доробком Європейського Союзу, Організації Об'єднаних Націй та Світового банку;
- Матеріали до «Регіональної цільової програми з підтримки та адаптації внутрішньо-переміщених осіб в Луганській області на 2016-2017 роки», які були підготовлені за підтримки проекту ПРООН «Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні», що фінансується урядом Японії;
- Матеріали до «Регіональної програми з відновлення та удосконалення надання соціальних послуг населенню Луганської області на 2016-2017 роки», які були підготовлені за підтримки проекту ПРООН «Відновлення соціальних послуг та налагодження миру в Донецькій і Луганській областях», що фінансується урядом Японії;
- Матеріали до «Програми з підвищення спроможності місцевих громад Луганщини в сфері дотримання санітарно-гігієнічних умов проживання», які були розроблені в рамках реалізації Проекту «Поліпшення доступу до водопостачання, санітарії та гігієни на територіях Луганської області, постраждалих від конфліктів» за підтримки Дитячого фонду ООН в Україні (UNICEF) спільно з ГО «Агентство стійкого розвитку Луганського регіону».
- В якості аналітичних матеріалів, окрім цільових регіональних програм, що були підготовлені впродовж 2015-2016 років відповідними управліннями та департаментами Луганської ОДА, також були використані звіти виїзних засідань наступних міжнародних проектів:
- Програма «Інструмент сприяння стабільності і миру» (FPI) Представництва Європейського Союзу в Україні, матеріали зустрічей з керівництвом ЛОВЦА та представниками АПК від 13-14 квітня 2016 року;
- Проект ПРООН «Відновлення врядування та примирення в охоплених конфліктом громадах України», матеріали зустрічі з журналістами від 20 квітня 2016 року;
- Проект ПРООН «Верховенство закону та правосуддя для громад у потерпілих від конфлікту районах України», матеріали зустрічей з представниками прокуратури та поліції, а також об'єднаними територіальними громадами від 3 та 4 серпня 2016 року.

Актуалізація Стратегії розвитку Луганського регіону до 2020 року здійснювалась у відповідності до наступних етапів:

1. Організаційний етап

Для роботи по актуалізації Стратегії розвитку Луганської області, відповідно до розпорядження голови Луганської обласної державної адміністрації – керівника обласної військово-цивільної адміністрації від 07.07.2016 № 395,

Комітетом з актуалізації Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року було створено робочі групи за п'ятьма напрямами: «Економіка і екологія», «Інфраструктура і система життєзабезпечення», «Децентралізація та демократичне врядування», «Соціальна сфера і культура» та «Громадська безпека і відбудова миру».

Організаційний та методологічний супровід був здійснений з боку проекту ПРООН «Економічне і соціальне відновлення Донбасу», що фінансується урядом Японії, із залученням експертів громадської організації «Агентство стійкого розвитку Луганського регіону».

2. Соціально-економічний аналіз розвитку регіону

Соціально-економічний аналіз розвитку регіону був здійснений на основі наявних статистичних даних, матеріалів структурних підрозділів Луганської ОДА, а також аналітичних матеріалів та звітів, які були напрацьовані в рамках реалізації проектів міжнародної технічної допомоги в Луганській області.

Кожна з робочих груп на своїх засіданнях після визначення найбільш актуальних проблем за своїми напрямами, обговорювала можливі шляхи їх розвязання з урахуванням повноважень регіональних та місцевих органів влади та в контексті змін національного законодавства. Результати обговорень були оформлені у вигляді матриці SWOT-аналізу.

3. Актуалізація цілей розвитку регіону

На цьому етапі членами Комітету з актуалізації Стратегії було сформульоване стратегічне бачення розвитку Луганської області, а також визначені стратегічні та оперативні цілі розвитку регіону. Формування набору цілей здійснено за результатами вивчення наслідків проведення антитерористичної операції на території області, структурних змін в економіці регіону та в контексті впровадження національних реформ. Обговорення цілей розвитку регіону відбувалось в містах та районах області під час виїзних засідань Комітету з актуалізації Стратегії в період з 11 по 17 серпня 2016 року.

Проблемні питання щодо розвитку окремих галузей економіки (в т.ч. вугільної галузі) та діяльності державних підприємств будуть вирішуватись шляхом створення спільних робочих груп з центральними органами виконавчої влади.

4. Публічне обговорення та затвердження

Для отримання пропозицій та зауважень від всіх зацікавлених сторін, процес стратегічного планування та проект актуалізованої Стратегії розвитку Луганської області до 2020 року, оперативно висвітлювався на інформаційному ресурсі http://strategy2020.lg.ua/ .

Додаток 5.
Перелік державних, громадських установ і міжнародних організацій, які брали участь в оновленні Стратегії

Бізнес:

- «Кремінська бізнес-асоціація»
- Агрофірма «Лан», м. Сватове
- ПП «Система», м. Сєвєродонецьк
- ПП «Старобільський завод продовольчих товарів»
- СФГ «Прогрес-10», м. Сватове
- СФГ «Пролісок», м. Сватове
- ТОВ «Зелена енергія», м. Рубіжне
- ТОВ ХК «Мрія-Інвест», м. Сєвєродонецьк
- ФОП Шуляка В.Л.,смт Біловодськ

Громадські та благодійні організації:

- «Луганська обласна організація інвалідів» Всеукраїнської Організації Інвалідів «Союз організацій інвалідів України»
- Благодійна організація «Восток SOS», м. Сєвєродонецьк
- Благодійна організація «Український жіночий фонд»
- Врубівська селищна громадська організація «Сонечко»
- Всеукраїнська молодіжна громадська організація «Фундація регіональних ініціатив»
- Громадська організація «Агенція Вільного регіонального розвитку Східного Донбасу»
- Громадська організація «Агенція освітніх ініціатив», м. Сєвєродонецьк
- Громадська організація «Воля»
- Громадська організація «Джерельце-2015», Біловодський район
- Громадська організація «Жінки Луганщини» у м. Сєвєродонецьк
- Громадська організація «Інститут розвитку та соціальних ініціатив»
- Громадська організація «Щасливе майбутнє сіл Міловського району»
- Громадська організація «Юнацька Слобода» Сватівського району
- Громадська організація «Місцевий осередок територіального відділення Всеукраїнської громадської організації «Асоціація платників податків України»» в Луганській області в м. Сєвєродонецьк
- Громадська організація Центр спільного розвитку «Дієва громада» м. Старобільськ
- Громадська рада при Міловській районній державній адміністрації Луганської області
- Кремінський центр регіонального розвитку «Наша громада»
- Кризовий медіа-центр «Сіверський Донець»
- ЛОБО «Фонд громад Луганщини «Хорс»
- Луганська обласна організація «Бізнес-клуб «Європейський вибір»
- Луганська регіональна торгово-промислова палата
- Новоайдарська районна громадська організація «Фенікс»

- Офіс Реформ у Луганській області
- Районна громадська організація «Кремінський центр регіонального розвитку «Наша громада»
- Регіональна рада підприємців при облдержадміністрації
- Сватівська районна організація ветеранів України
- Старобільська районна громадська правозахисна жіноча організація «Вікторія»
- Східний Центр по боротьбі з корупцією ГО «Східна правозахисна група»
- Швейцарське бюро співробітництва в Україні

Комунальні підприємства:

- КСТП «Рубіжнетеплокомуненерго»
- Комунальне підприємство «Шляхово-експлуатаційне підприємство», м. Рубіжне

Міські ради:

- Лисичанськ
- Рубіжне
- Сєвєродонецьк

Медицина:

- Біловодська Центральна районна лікарня
- Сватівське районне територіальне медичне об'єднання
- Сватівський районний центр первинної медико-санітарної допомоги
- Станично-Луганське районне територіальне медичне об'єднання
- Старобільське районне територіальне медичне об'єднання
- Старобільський районний центр первинної медико-санітарної допомоги

Науковці:

- Інститут економіки і управління Східноукраїнського університету ім. В.Даля
- Відокремлений підрозділ Науково-дослідний інститут «Іскра» СНУ ім. В.Даля
- Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка
- Донбаський державний технічний університет
- Луганська філія Інституту економіко-правових досліджень НАН України
- Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй:
- «Відновлення управління та примирення на територіях, що постраждали від кризи в Україні»
- «Економічне та соціальне відновлення Донбасу»
- «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду»
- «Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні»

Райдержадміністрації:

- Біловодська
- Білокуракинська
- Кремінська
- Марківська
- Міловська;
- Новоайдарська
- Новопсковська
- Попаснянська
- Сватівська
- Станично-Луганська

- Старобільська
- Троїцька

Структурні підрозділи ОДА:

- Департамент агропромислового розвитку
- Департамент екології та природних ресурсів
- Департамент економічного розвитку, торгівлі та туризму
- Департамент житлово-комунального господарства
- Департамент зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності
- Департамент комунальної власності, земельних та майнових відносин
- Департамент масових комунікацій
- Департамент освіти і науки
- Департамент охорони здоров'я
- Департамент регіонального розвитку, промисловості, інфраструктури та енергозбереження
- Департамент соціального захисту населення
- Департамент фінансів
- Управління з питань надзвичайних ситуацій
- Управління капітального будівництва
- Управління культури, національностей та релігій
- Управління містобудування та архітектури
- Управління молоді та спорту
- Управління з питань нормативно-правової роботи та децентралізації
- Служба у справах дітей облдержадміністрації
- Державний архів Луганської області
- Відділ взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату облдержадміністрації

Сільські та селищні ради:

- Арапівська сільська рада, Троїцький район
- Врубівська селищна рада, Попаснянський район
- Гончарівська селищна рада Попаснянський район
- Городищенська сільська рада, Біловодський район
- Дмитрівська сільська рада, Новоайдарський район
- Євсузьська сільська рада, Біловодський район
- Кононівська сільська рада, Біловодський район
- Куземівська сільська рада, Сватівський район
- Містківська сільська рада, Сватівський район
- Нижньобараниківська сільська рада, Біловодський район
- Новолимарівська сільська рада, Біловодський район
- Новоолександрівська сільська рада, Троїцький район
- Оборотнівська сільська рада, Сватівський район
- Преображенська сільська рада, Сватівський район
- Райгородська сільська рада, Сватівський район
- Свистунівська сільська рада, Сватівський район
- Семикозівська сільська рада, Біловодський район
- Співаковська сільська рада, Новоайдарський район
- Штормівська сільська рада, Новоайдарський район

Луганська обласна державна адміністрація
Обласна військово-цивільна адміністрація
проспект Центральний, 59, м. Сєвєродонецьк, 93400
тел.: 0 800 505 107
www.loga.gov.ua